

პროლეტარებო ყველა ქვეყნისა, შეერთდით!

საქ. კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიზავის
გროვპრენდისა და ავიგაციის განყოფილება

ავიგაციის ტექნიკური განათლების მაგისტრი

№ 9 ✦ გამომცემლობა „კომუნისტი“ ✦ 1946

აგიზაშოკის გლონოზი № 9

ზინააკსი

83.

1. პირველი მაისი ყველა ქვეყნის მშრომელთა დღესასწაული 3
2. ბოლშევიკური ბეჭდვითი სიტყვის დღე 19
3. ახალი სტალინური ხუთწლიანი გეგმა—მასებში! . . . 27
4. სოციალისტური მრეწველობა მეოთხე სტალინურ ხუთწლედში 38
5. ეგვიპტე და სუეცის არხი (გეოგრაფიული მიმოხილვა) (დასასრული) 48

ზახი 50 კაპ.

გამოცემის მეოთხე წელი. ტირაჟი 15.000 ხელმოწერილია
დასაბეჭდათ 1946 წ 24/IV, 4 სასტ. ფორ.

2 საავტ. ფ., გამომც. № 36, შეკ. № 580, უფ 01662

ლ. პ. ბერეას სახელობის პოლიგრაფიული კომბინატი
„კომუნისტი“. თბილისი, ლენინის 28.

პირველი მაისი ყველა ქვეყნის მშრომელთა დღესასწაული

(მასალები საუბროსათვის)

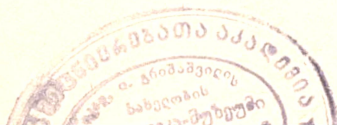
ნახევარ საუკუნეზე მეტია, რაც მშრომელები ყოველ წელს სხდებიან თავის დღესასწაულს — 1 მაისს. პირველი მაისი არის ყველა ქვეყნის მშრომელთა სოლიდარობისა და საბრძოლო ძალების დათვალიერების დღე. ეს დიდი დღესასწაული დაწესებულ იქნა 1889 წლიდან სოციალისტების საერთაშორისო კონგრესზე პარიზში.

1890 წელს მსოფლიოს თითქმის ყველა ნაწილში აღინიშნა ეს დღე.

მიუხედავად თვითმპყრობელობის საშინელი რეჟიმისა, რუსეთის მეზობელი პროლეტარიატი, 1890 წლიდან დაწყებული, ატარებდა პირველი მაისის დღეს პოლიტიკური დემონსტრაციებით, გაფიცვებით და სხვ.

1890 წელს ქ. ვარშავის მუშებმა პირველად იღღესასწაულეს მუშათა საერთაშორისო დღე — პირველი მაისი. დღესასწაული აღინიშნა მუშათა გაფიცვით, რომელშიც 10 ათასზე მეტმა მუშამ მიიღო მონაწილეობა. 1891 წელს ვარშავის მუშებმა პირველი მაისი კვლავ აღნიშნეს მძლავრი გაფიცვით.

1891 წელს პეტერბურგის სოციალ-დემოკრატი-

ული ჯგუფის ხელმძღვანელობით კონსპირაციულად მოეწყო პირველი მაისის დღესასწაულის აღსანიშნავი კრება, რომელსაც დაესწრო პეტერბურგის 200-ზე მეტი მოწინავე მუშა. 1892 წელს პეტერბურგის მუშებმა უფრო ფართოდ იდღესასწაულეს პირველი მაისი. იმავე წელს პირველი მაისის დღესასწაული ჩატარდა რუსეთის მთელ რიგ ქალაქებში.

1893-1894 წ. წ. საპირველმაისო დემონსტრაციები და გაფიცვები მოედო რუსეთის მთელ რიგ სამრეწველო ცენტრებს.

1895 წელს მოსკოვის მუშებმა პირველად იდღესასწაულეს პირველი მაისი.

კ. მარქსისა და ფ. ენგელსის რევოლუციური საქმის გენიალური განმგებლობი ვ. ი. ლენინი 1895 წელს სათავეში ჩაუდგა პეტერბურგის მუშებს და ჩამოაყალიბა „მუშათა კლასის განთავისუფლებისათვის ბრძოლის კავშირი“. „ბრძოლის კავშირის“ ჩამოყალიბების შემდეგ 1896 წელს პეტერბურგის მუშებმა ლენინის ხელმძღვანელობით პირველი მაისის დღესასწაული აღნიშნეს მეფის თვითმპყრობელობისა და კაპიტალისტების წინააღმდეგ რევოლუციური ბრძოლით. „ბრძოლის კავშირმა“ პირველი მაისის დღესასწაულთან დაკავშირებით გამოსცა პროკლამაცია, რომელიც დაიბეჭდა 2.000 ცალამდე და ფართოდ გავრცელდა პეტერბურგის ფაბრიკა-ქარხნებში. ამ პროკლამაციამ პეტერბურგის მუშების კლასობრივი შეგნება აამაღლა.

1896 წელს პეტერბურგის მუშებთან ერთად

მაისობა ჩაატარეს აგრეთვე კიევის, ივანოვო-ვოზნესენსკის, სარატოვის, ვილნოს, მინსკის, ბელოსტოკის და სხვა სამრეწველო ქალაქების მუშებმა.

1897-1898 წ. წ. საპირველმაისო გაფიცვები მოაწყვეს პეტერბურგის, რიგის, ვილნოს, ბელოსტოკის, როსტოვის, ოდესის, კიევის, პოლტავის, ეკატერინოსლავის და სხვა ქალაქების მუშებმა.

მეფის მთავრობა უსასტიკესი რეპრესიებით ცდილობდა რუსეთის მუშების საპირველმაისო დღესასწაულის ჩაშლას, მაგრამ რაც უფრო აძლიერებდნენ რეპრესიებს თავისუფლებსათვის მებრძოლ მუშათა წინააღმდეგ, რევოლუციური მოძრაობა რუსეთში მით უფრო სწრაფად იზრდებოდა და ვითარდებოდა.

გასული საუკუნის 90-იანი წლების პირველ ნახევარში თბილისის მუშებში რუსეთის მუშათა რევოლუციური მოძრაობის გავლენით გამოცოცხლება დაიწყო და მათ იწყეს ბრძოლა კაპიტალისტების წინააღმდეგ. თბილისის მუშების პირველი გაფიცვები სტიქიური და არაორგანიზებული იყო, რის გამოც კაპიტალისტები ადვილად აღწევდნენ მუშებზე გამარჯვებას. ამ ხანებში თბილისის მუშების კლასობრივი შეგნება ჯერ კიდევ სუსტი იყო.

1898 წელს ი. ბ. სტალინი მჭიდროდ დაუკავშირდა თბილისის მოწინავე მუშებს, სათავეში ჩაუდგა მუშათა მოძრაობას და შრომელთა ფართო მასებში რევოლუციური სოციალ-დემოკრატიის ლენინური იდეების გავრცელების საქმეს. ი. ბ. სტალინის ხელმძღვანელობით ჩატარებული

უდიდესი პოლიტიკური მუშაობის შედეგად თბილისის მუშებმა 1899 წლის 19 აპრილს (ძველი სტილით) ქალაქგარეთ ღრმადელის რაიონში პირველად იდღესასწაულეს მაძისობა. მუშებმა აღმართეს წითელი დროშა. მიტინგზე მგზნებარე სიტყვები წარმოსთქვეს ი. სტალინმა, ლ. კეცხოველმა, მ. ბოჭორიძემ, ზ. ჩოდრიშვილმა და სხვებმა, რომლებიც მუშებს მოუწოდებდნენ მეფის თვითმპყრობელობისა და კაპიტალისტების წინააღმდეგ თავგანწირული ბრძოლისაკენ.

1900 წელს ი. სტალინის ხელმძღვანელობით თბილისის მუშებმა ქალაქგარეთ მლაშე ტბის ახლოს მეორედ იდღესასწაულეს პირველი მაისი. მაისობის მოსამზადებლად დიდი მუშაობა ჩატარა ამხანაგმა სტალინმა. 23 აპრილს (ძველი სტილით) დილის 11 საათამდე, დანიშნულ ადგილას, მახათის მთის გადაღმა, მლაშე ტბის ახლოს 500-ზე მეტმა მუშამ მოიყარა თავი. მალე შეკრებილთა შუაგულში აღმართულ იქნა წითელი დროშა მარქსისა და ენგელსის პორტრეტით. დროშის აღმართვისთანავე გაისმა მძლავრი შეძახილები: „გაუმარჯოს პირველ მაისს“, „ძირს მეფის თვითმპყრობელობა“.

მიტინგზე მგზნებარე სიტყვით გამოვიდა ამხანაგი სტალინი. სტალინის წინადადებით მუშაობა მიტინგმა ერთხმად მიიღო გადაწყვეტილება, რომ მომავალ წელს მაისობა ჩატარებულიყო არა ქალაქგარეთ, არამედ თვით ქალაქის ცენტრალურ ქუჩებში მძლავრი პოლიტიკური დემონსტრაციის მოწყობით.

ვ. ი. ლენინი ბრწყინვალე შეფასებას აძლევდა რუსეთის მუშების მიერ 1900 წელს ჩატარებულ საპირველმართო გაფიცვებსა და დემონსტრაციებს. ბროშურის „მაისის დღეები ხარკოვში“ წინასიტყვაობაში ვ. ი. ლენინი 1900 წელს სწერდა:

„ხარკოვის მაისობა გვიჩვენებს, რა დიდ პოლიტიკურ დემონსტრაციად შეიძლება გადაიქცეს მუშათა დღესასწაული“. (ტ. IV, გვ. 47).

1901 წელს რუსეთის თითქმის ყველა ქალაქის მუშებმა პირველი მაისის დღესასწაული აღნიშნეს გრანდიოზული პოლიტიკური დემონსტრაციებით. ამ მხრივ ყველაზე უფრო აღსანიშნავია პეტერბურგის ობუხოვის ქარხნის მუშების რევოლუციური გამოსვლა და თბილისის მუშების გრანდიოზული საპირველმართო დემონსტრაცია.

ი. ბ. სტალინი 1912 წელს ბოლშევიკური პარტიის ცენტრალური კომიტეტის სახელით გამოცემულ საპირველმართო ფურცელში, იძლეოდა რა მუშათა საერთაშორისო რევოლუციური დღესასწაულის ისტორიის ბრწყინვალე დახასიათებას, სწერდა:

„ჯერ კიდევ გასულ საუკუნეში გადასწყვიტეს ყველა ქვეყნის მუშებმა ყოველწლიურად იდღესასწაულონ დღევანდელი დღე — პირველი მაისი. ეს იყო 1889 წელს, როდესაც ყველა ქვეყნის სოციალისტთა პარიზის კონგრესზე მუშებმა დაადგინეს სწორედ დღეს, პირველი მაისის დღეს, როდესაც ბუნება ზამთრის ძილისაგან იღვიძებს, ტყეები და მთები მწვანით იმოსება, მინდვრები და მდელოები ყვავილებით ირთვება, მზე უფრო

მეტად ათბობს, ჰაერში განახლების სიხარული იგრძნობა, ბუნება კი აღტაცებასა და სიხარულს ეძლევა, — მათ გადასწყვეტეს სწორედ დღეს განუცხადონ მთელ მსოფლიოს, რომ მუშებს მოაქვთ კაცობრიობისათვის გაზაფხული და კაპიტალიზმის ხუნდებისაგან განთავისუფლება, რომ მუშები მოწოდებულნი არიან განაახლონ მსოფლიო თავისუფლებისა და სოციალიზმის საფუძველზე“.

ფრიდრიხ ენგელსი ევროპის პროლეტარიატის პირველი მაისის დღესასწაულის შესახებ 1890 წლის 19 აპრილს სწერდა თავის მეგობარს ზორგეს: „პირველ მაისს დიდი მოუთმენლობით მოველი“.

1901 წლის 11 აპრილს (ძველი სტილით) მოეწყო თბილისის მუშების საპირველმაისო გრანდიოზული პოლიტიკური დემონსტრაცია. დემონსტრაციაში მონაწილეობა მიიღო 3.000-ზე მეტმა მუშამ. ი. ბ. ხტალინი პირადად ხელმძღვანელობდა ამ დემონსტრაციას.

დემონსტრანტი მუშების წინააღმდეგ მეფის მთავრობამ გამოიყვანა თბილისში მყოფი მთელი თავისი შეიარაღებული ძალები. ადგილი ჰქონდა სისხლისმღვრელ შეტაკებას დემონსტრანტებსა და პოლიციას შორის.

დემონსტრაციამ თბილისის მუშებს აშკარად დაანახვა, რომ თავისუფლების სურვილის უბრალო გამოცხადებისთვისაც მეფის მთავრობა მზად არის ტყვეითა და სისხლით გაუსწორდეს მათ. დემონსტრაციამ ღრმად დაარწმუნა მუშები, რომ

მხოლოდ თავგანწირული ბრძოლით, რევოლუციური სოციალ-დემოკრატიის ხელმძღვანელობით მუშათა კლასი მოსპობს მეფის თვითმპყრობელობას და კაპიტალისტებს და მოიპოვებს თავისუფლებას.

თბილისის მუშების 1901 წლის საპირველმაისო დემონსტრაციამ უდიდესი პოლიტიკური გაგლენა მოახდინა ამიერკავკასიის მუშათა კლასსა და გლეხობაზე. ამ დემონსტრაციის შესახებ ლენინური „ისკრა“ 1901 წლის ივლისში სწერდა:

„ის ამბავი, რომელიც კვირას, 22 აპრილს (ძველი სტილით) მოხდა თბილისში, ისტორიულად ღირსშესანიშნავია მთელი ამიერკავკასიისათვის. ამ დღიდან კავკასიაში იწყება აშკარა რევოლუციური ბრძოლა“ („ისკრა“, № 6, გვ. 6).

1902 წელს საპირველმაისო გაფიცვები და დემონსტრაციები რუსეთში ატარებდა უფრო ორგანიზებულ და ფართო ხასიათს. მათში მონაწილეობას იღებდნენ შეგნებული მუშების მრავალათასიანი მასები. მძლავრი პოლიტიკური დემონსტრაციები, რომლებიც მოეწყო სამხრეთ რუსეთის მთელ ზიგ ქალაქებში (ბაქო, ბათუმი, როსტოვი და სხვ.), გახდა მაგალითის მაჩვენებელი მთელი რუსეთის მუშათა კლასისათვის.

1903-1904 წ. წ. საპირველმაისო გაფიცვებმა და დემონსტრაციებმა მეტად ფართო ხასიათი მი-

იღო, რაც წაღევით ემუქრებოდა ექსპლოატატორთა ბატონობას.

1905 წელს რუსეთის სამრეწველო ქალაქების მუშები აწყობენ გრანდიოზულ საპირველმართო პოლიტიკურ დემონსტრაციებს, რომლებშიც მონაწილეობას იღებდენ ასიათასობით მუშები. რსდმპ კავკასიის კავშირის კომიტეტის ხელმძღვანელობით და პირადად ამხანაგ სტალინის მეთაურობით 1905 წელს ამიერკავკასიის ქალაქებში ეწყობა მუშათა გრანდიოზული პოლიტიკური დემონსტრაციები.

მოსკოვის მუშების 1905 წლის შეიარაღებული აჯანყების დამარცხების შემდეგაც 1906-1907 წლებში საპირველმართო დემონსტრაციები ატარებდა რუსეთის მუშების მძლავრი რევოლუციური გამოსვლების ხასიათს. 1907 წელს პეტერბურგის მუშების საპირველმართო გაფიცვაში მონაწილეობა მიიღო 100 ათასზე მეტმა მუშამ. გაფიცვის დღეებში შეჩერებულ იქნა 236 ფაბრიკისა და ქარხნის მუშაობა.

1907 წელს მოსკოვში პირველი მაისის დღესასწაულთან დაკავშირებით მოეწყო პოლიტიკური გაფიცვა, რომელმაც თითქმის საყოველთაო ხასიათი მიიღო.

რუსეთის პირველი რევოლუციის დროებითი დამარცხების შემდეგ, სტოლიპინის რეაქციის პე-

რიოდში რუსეთის მუშათა კლასი ბოლშევიკების პარტიის ხელმძღვანელობით ორგანიზებულად იხედა უკან და ძალებს აგროვებდა თვითმპყრობელობის წინააღმდეგ ახალი მძლავრი რევოლუციური გამოსვლებისათვის.

ახალი რევოლუციური აღმავლობის პერიოდში რუსეთის მუშათა საპირველმაისო გამოსვლები ბოლშევიკების პარტიის ხელმძღვანელობით თვითმპყრობელობისა და კაპიტალისტების წინააღმდეგ მძლავრი რევოლუციური გამოსვლების ხასიათს იღებს.

1912 წელს ადგილი ჰქონდა რუსეთის მუშების საპირველმაისო რევოლუციურ გამოსვლებს, რომლებშიც მონაწილეობას იღებდა 500 ათასზე მეტი მუშა და რომლებიც წარმოადგენდნენ მეფის თვითმპყრობელობის მიერ ლენის მადაროს ქუშების მხეცური დახვრეტის გამო რუსეთის პროლეტარიატის მრისხანე პასუხს.

პარტიის ბელადი ვ. ი. ლენინი ბრწყინვალე შეფასებას აძლევდა ამხანაგ სტალინის მიერ მოწყობილ რუსეთის მუშათა კლასის 1912 წლის საპირველმაისო რევოლუციურ გამოსვლებს.

1913 წელს რუსეთის მუშათა კლასის საპირველმაისო გაფიცვები და დემონსტრაციები კიდევ უფრო ფართოდ ედება სამრეწველო ქალაქებას. ასე, მაგალითად, მარტო პეტერბურგში საპირველმაისო გაფიცვაში მონაწილეობას იღებდა 250 ათასზე მეტი მუშა.

1913 წლის საპირველმაისო გაფიცვებისა და დემონსტრაციების შესახებ ვ. ი. ლენინი სწერ-

და: „მიმდინარე წლის მაისობამ მთელ მსოფ-
ლიოს უჩვენა, რომ რუსეთის პროლეტარიატი
მტკიცედ მიდის თავისი რევოლუციური გზით“.

პირველი მსოფლიო ომის პერიოდში რუსეთის
მუშათა კლასი ბოლშევიკების პარტიის ხელმძ-
ღვანელობით განაგრძობდა თავის საბრძოლო სა-
პირველმართო გამოსვლებს.

ცნობილია, რომ იმპერიალისტურმა ომმა ნათ-
ლად გამოააშკარავა II ინტერნაციონალის გამ-
ცემლური ბუნება. II ინტერნაციონალი აშკარად
გადავიდა იმპერიალისტური ბურჟუაზიის მხარე-
ზე. საერთაშორისო პროლეტარიატის სოლიდა-
რობის დღესასწაული — პირველი მაისი, კაპიტა-
ლიზმის წინააღმდეგ პროლეტარიატის ბრძოლის
რევოლუციური დღესასწაული II ინტერნაციო-
ნალმა აკრძალა და ამის შესახებ მიიღო ოფიცია-
ლური დედგენილება, სადაც ნათქვამი იყო, რომ
ომის გამო „1 მაისის დღეს არავითარი გამოსვ-
ლები არ უნდა მოხდეს“.

პირველი მსოფლიო ომის პერიოდში რუსეთის
მუშათა კლასი და რევოლუციური გლეხობა
ბოლშევიკების პარტიის ხელმძღვანელობით მე-
ფის თვითმპყრობელობის უსასტიკესი რეპრესიე-
ბის პირობებში ამჭიდროვდნენ თავიანთ რიგებს
და ემზადებოდნენ ცარიზმის წინააღმდეგ ახალი
გადამწყვეტი იერიშების მიზანად.

1917 წელს რუსეთის მუშებმა პირველად იდ-
ღესასწაულეს თავისუფლად პირველი მაისი.
საპირველმართო დემონსტრაციებში მონაწილეო-

ბას იღებდა მშრომელთა მილიონები. ლენინის ისტორიული აპრილის თეზისებისა და ბოლშევიკების აპრილის კონფერენციის ლოზუნგი — მთელი ძალაუფლება საბჭოებს — წარმოადგენდა საპირველმაისო დემონსტრაციის საბრძოლო ლოზუნგს.

დროებითი კონტრევოლუციური მთავრობის დამხობისა და დიდი ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუციის გამარჯვების შემდეგ — 1918 წელს რუსეთის მუშათა კლასმა პირველი მაისი კაცობრიობის ისტორიაში პირველად იდღესასწაულა როგორც გამბატონებულმა კლასმა. 1 მაისი გახდა დიდი საბჭოთა კავშირის განთავისუფლებული ხალხის საერთაშორისო ზეიმის დღედ.

სამოქალაქო ომისა და უცხოეთის ინტერვენციის მძიმე წლებში საბჭოთა ქვეყანა პირველი მაისის დღესასწაულს ატარებდა სოციალისტური სამშობლოს დაცვის ლოზუნგებით.

ლენინმა და სტალინმა სოციალისტური სახელმწიფოს სამხედრო მეცნიერების შემუშავება დაიწყეს ჯერ კიდევ სამოქალაქო ომისა და უცხოეთის ინტერვენციის პერიოდში. ლენინმა და სტალინმა ჯერ კიდევ იმ წლებში საფუძველი ჩაუყარეს საბჭოთა სამხედრო მეცნიერებას, იდეოლოგიურად, მორალურად შეიარაღეს პარტია და საბჭოთა ხალხი, შეკქმნეს და აღზარდეს ჩვენი წითელი არმია და წითელი ფლოტი. იმ დროიდან პარტია, ამხანაგი სტალინი დაუღალავად განაგრძობდნენ საბჭოთა სამხედრო მეცნიერების განვითარებას. შემუშავებულ იქნა საკითხები საბჭოთა საზოგადოების შეიარაღებული ძალების მშე-

ნებლობის შესახებ, პოლიტიკური და ეკონომიკური პირობების შესახებ, რაც უზრუნველყოფდა სოციალისტური სახელმწიფოს გამარჯვებას მის მტრებზე. შემუშავებულ იქნა თანამედროვე ომის წარმოების სტრატეგია და ტაქტიკა, ომის მსვლელობაში მტერზე უპირატესობის მოპოვების გზები, მიღწეულ სამხედრო წარმატებათა განმტკიცების გზები.

დიდი სტალინის მეთაურობით ბოლშევიკური პარტიის ამ მუშაობის სიბრძნე და შორსმჭვრეტელობა განსაკუთრებული სიცხადით გამოიყვანდა, როცა პიტლერულმა გერმანიამ სცადა საბჭოთა სოციალისტური წყობილების განადგურება იარაღით. ცნობილია, თუ რა სავალალოდ დამთავრდა ეს ცდა. საბჭოთა წყობილებამ არა მარტო ღირსეულად გაუძლო ომის მძიმე განსაცდელს, მან გვიჩვენა შესანიშნავი უნარი ომის კრიზისულ მომენტში, მომაკვდინებელი საფრთხია მომენტში ეპოვნა ხალხის შემოქმედების დამატებითი წყაროები, თავისი ძლიერების ზრდის წყაროები. სოციალიზმის ქვეყნის პოლიტიკურმა და სამხედრო ძლიერებამ აჯობა და გასრისა გერმანიის იმპერიალიზმის — ევროპული რეაქციის ცენტრის პოლიტიკური და სამხედრო ძლიერება.

ამხანაგ სტალინის გენიალური ხელმძღვანელობით წითელმა არმიამ საბჭოთა კავშირის დიდ სამაჟლო ომში მსოფლიო-ისტორიული გამარჯვება მოიპოვა.

დიდმა სტალინმა, მეთაურობდა რა საბჭოთა ხალხის სამეცდრო-სასიცოცხლო ბრძოლას გერმა-

ნული იმპერიალიზმისა და მისი მოკავშირეების წინააღმდეგ, ჩვენი ქვეყანა მიიყვანა უცხოელ დამპყრობთა წინააღმდეგ ჩვენი ხალხის ომების ისტორიაში ყველაზე უფრო დიდ გამარჯვებამდე. სამამულო ომის შედეგს უდიდესი ისტორიული მნიშვნელობა აქვს სოციალიზმის განვითარების პერსპექტივებისა და განმტკიცების თვალსაზრისით. სოციალიზმიდან კომუნიზმისაკენ ჩვენი საზოგადოების განვითარების პერსპექტივები ამჟამად კიდევ უფრო განმტკიცდა არა მარტო შინაგანი, არამედ გარეშე პირობების თვალსაზრისითაც.

ამხანაგი სტალინი ასწავლის ჩვენს პარტიას, ჩვენს ხალხს არ გაიტაცოს იგი გამარჯვებამ, კი არ შეამციროს, არამედ, პირიქით, გააძლიეროს ენტუზიაზმი შრომაში, იყოს განჭრიახი და ფხიზელი ჩვენი სოციალისტური სამშობლოს ინტერესების დაცვაში, მტკიცედ შეინარჩუნოს გამარჯვების შედეგები. გამარჯვების შედეგების შენარჩუნება უპირველეს ყოვლისა ნიშნავს ჩვენი სახელმწიფოს, ჩვენი მეურნეობის კიდევ უფრო გაძლიერებას, ჩვენი კულტურის კიდევ უფრო ამაღლებას. საბჭოთა ხალხმა კარგად იცის, რომ წითელი არმიის მსოფლიო-ისტორიული გამარჯვებები უწინარეს ყოვლისა ბოლშევიკური პარტიის ბრძნული სტალინური პოლიტიკის შედეგია, ამხანაგ სტალინის გენიალური პოლიტიკური, სახელმწიფოებრივი და სამხედრო ხელმძღვანელობის შედეგია. ამიტომ უწოდებს ხალხი ამხანაგ სტალინს ჩვენი სამშობლოს მხსნელს, ჩვენი სო-

ციალისტური სამშობლოს ყველა გამარჯვების
სულისჩამდგმელსა და ორგანიზატორს.

საბჭოთა ხალხმა ომში გაიმარჯვა იმიტომ, რომ
ამხანაგ სტალინის ხელმძღვანელობით იგი წინას-
წარ მომზადებული იყო აქტიური თავდაცვისათ-
ვის. სამი სტალინური ხუთწლედის განმავლობაში
განხორციელდა გრანდიოზული ისტორიული ამო-
ცანა—ჩვენი ქვეყნის გადაქცევა ჩამორჩენილიდან
მოწინავე, აგრარულიდან ინდუსტრიულ ქვეყნად.
მძიმე ინდუსტრიის განვითარების ჩქარი ტემპე-
ბის გარეშე, სოფლის მეურნეობის კოლექტივიზა-
ციის გარეშე შეუძლებელი იქნებოდა ჩვენი ქვეყ-
ნის დამოუკიდებლობის დაცვა და საბჭოთა წყო-
ბილების შენარჩუნება. ჯერ კიდევ მრავალი
წლის წინათ დიდი სტალინი, განსაზღვრავდა რა
პარტიის გენერალურ ხაზს, ზედავდა იმას, რაც
ყველასათვის ნათელი გახდა ომის დროს. ლენინ-
სტალინის პარტიის ბრძნულმა და შორსმჭვრე-
ტელმა პოლიტიკამ ჩვენი ხალხი გადაარჩინა
გერმანელ ფაშისტ ავაზაკთაგან დამონებასა და
მოსპობას, ამიერიდან იხსნა გერმანელთა შემო-
სევის საფრთხისაგან დასავლეთით და იაპონელ-
თა შემოსევის საფრთხისაგან აღმოსავლეთით.

საბჭოთა კავშირის დიდი სამამულო ომის ძლე-
ვამოსილად დამთავრების შემდეგ, წელს ჩვენი
ქვეყნის გამარჯვებული ხალხი მშრომელთა სა-
ერთაშორისო დღეს პირველ მაისს იღდესასწაუ-
ლებს მშვიდობიანი სოციალისტური მშენებლო-
ბის პირობებში.

„ამჟამად, — აღნიშნავს ამხანაგი სტალინი, —

საბჭოთა ხალხის წინაშე დგას ამოცანა განამტკიცოს მოპოებული პოზიციები და გასწიოს წინ ახალი სამეურნეო აღმავლობისაკენ. ჩვენ არ შეგვიძლია დავკმაყოფილდეთ ამ პოზიციების შენარჩუნებით, ვინაიდან ეს გაყინვამდე მიგვიყვანდა. ჩვენ უნდა წავიღეთ წინ, რათა შევქმნათ პირობები სახალხო მეურნეობის ახალი მძლავრი აღმავლობისათვის“.

ამხანაგმა სტალინმა მოსკოვის სტალინის საარჩევნო ოლქის ამომრჩეველთა წინასაარჩევნო კრებაზე ა. წ. 9 თებერვალს წარმოთქმულ ისტორიულ სიტყვაში, ანალიზი გაუკეთა რა სამამულო ომში ჩვენი ქვეყნის გამარჯვების ისტორიულ მნიშვნელობას, საბჭოთა ხალხის წინაშე დასახა მომავალი მუშაობის საბრძოლო პროგრამა.

საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკების კავშირის უმაღლესი საბჭოს მიერ მიღებული კანონი სსრ კავშირის სახალხო მეურნეობის აღდგენისა და განვითარების 1946-1950 წლების ხუთწლიანი გეგმის შესახებ წარმოადგენს დიდი სტალინის მიერ პარტიისა და საბჭოთა ხალხის წინაშე დაყენებული ახალი ისტორიული ამოცანის განხორციელებისათვის ბრძოლის დიად პროგრამას.

ჩვენი ქვეყანა უკვე იცნობს წარსულ ხუთწლეულთა დიდ გაქანებასა და მაღალ ტემპებს, მაგრამ ახალი სტალინური ხუთწლეულის დავალებები სჭარბობენ ყოველივე იმას, რაც წარსულში იყო.

ახალი სტალინური ხუთწლეულის ერთ-ერთი ძი-

რითადი ამოცანაა ჩვენი ქვეყნის თავდაცვის-
უნარიანობის შემდგომი გაძლიერება, საბჭოთა
კავშირის შეიარაღებულ ძალთა უახლესი სამ-
ხედრო ტექნიკით აღჭურვა.

საბჭოთა ხალხმა კანონი ახალი ხუთწლედის
შესახებ თავის სასიცოცხლო საქმედ მიიღო და
ენტუზიაზმით შეუდგა მის შესრულებას. ახალი
სტალინური ხუთწლედის განხორციელებისათვის
ბრძოლა ჩვენი სამშობლოს მილიონობით მუშის,
გლეხის, ინტელიგენციის საბრძოლო ამოცანას
წარმოადგენს.

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს არჩევნებში
კომუნისტთა და უპარტიოთა ბლოკის კანდიდატე-
ბისათვის ერთსულოვანი ხმის მიცემით საბჭოთა
ხალხმა კიდევ და კიდევ ცხადჰყო, რომ იგი
მთლიანად იწონებს ბოლშევიკური პარტიისა და
საბჭოთა მთავრობის პოლიტიკას.

მჭიდროდ დარაზმული თავისი საყვარელი ბე-
ლადის, მამისა და მასწავლებლის ამხანაგ
სტალინის გარშემო, მისი ბრძნული ხელმძღვანე-
ლობით, საბჭოთა ხალხი, გამარჯვებული ხალხი,
ჩვენი სამშობლო მტკიცე რწმენით ივლის წინ
კომუნისტთააკენ.

ბოლშევიკური ბაჭყალითი სიყვარის ღლე

34 წლის წინათ, 1912 წელს გამოვიდა ლენინისა და სტალინის მიერ შექმნილ ბოლშევიკურ გაზეთ „პრავდის“ პირველი ნომერი. ამ თარიღის დღესასწაული ბოლშევიკური ბეჭდვითი სიტყვის ტრადიცია, ხალხთა მასებთან მისი განუყოფელი კავშირის სიმბოლო გახდა.

„მასობრივი მუშური გაზეთი „პრავდა“ იშვარევოლუციური მოძრაობის ახალ აღმავლობასთან ერთად. მისი პირველი ნომერი გამოვიდა 1912 წლის 22 აპრილს (5 მაისს ახალი სტილით). ეს იყო ნამდვილი დღესასწაული მუშებისათვის. „პრავდის“ გამოცემის აღსანიშნავად გადაწყდა — გამოეცხადებინათ 5 მაისი მუშათა ბეჭდვითი სიტყვის დღესასწაულის დღედ“ (საკ. კ. პ. (ზ) ისტორიის მოკლე კურსი).

„პრავდასთან“ ერთად იზრდებოდა რევოლუციური პროლეტარიატის მთელი თაობა, რომელმაც შემდეგში ოქტომბრის სოციალისტური რევოლუცია მოახდინა.

„1912 წლის „პრავდა“—ეს საძირკვლის ჩაყრაა ბოლშევიზმის გამარჯვებისათვის 1917 წელს“.
(სტალინი).

ლენინი და სტალინი უდიდეს როლს ანიჭებდნენ გაზეთს, როგორც კოლექტიურ პროპაგანდისტსა და კოლექტიურ ორგანიზატორს. ლენინურმა „ისკრამ“ უზრუნველყო ჩვენი პარტიის იდეური და ორგანიზაციული დარაზმვა.

საქართველოსა და ამიერკავკასიაში ამხანაგმა სტალინმა ჩაუყარა საძირკველი ბოლშევიკური პრესას. სტალინური გაზეთი „ბრძოლა“, რომელიც 1901 წელს გამოვიდა, იყო „საუკეთესო მარქსისტული გაზეთი რუსეთში „ისკრას“ შემდეგ... სტალინი იყო ორგანიზატორი და ინიციატორი თითქმის ყველა ბოლშევიკური გამოცემისა კავკასიაში. არალეგალური წიგნების, გაზეთების, ბროშურების, პროკლამაციების გამოცემას მან მისცა მეფის რუსეთის პირობებში უმაგალითო გაქანება“.
(ი. ბ. სტალინის მოკლე ბიოგრაფია).

„გაზეთ „ზვეზდაში“, რომელიც „პრავდაში“ გამოდიოდა, მოთავსებული იყო ლენინისა და სტალინის მთელი რიგი საბრძოლო პოლიტიკური სტატიები, რომლებიც საბრძოლველად რაზმავდნენ მუშათა კლასს. ლენინმა და სტალინმა ჩვენს პრესაში გამოაქვეყნეს ასეულობით სტატიები, რომლებითაც გეზს აძლევდნენ მუშათა მოძრაობის განვითარებას რუსეთში, შემდეგში კი საოცარლისტური საზოგადოების მშენებლობას ჩვენს ქვეყანაში.

დიდი და საპატიო როლი აკისრია ბეჭდვითს სიტყვას ჩვენს ქვეყანაში. ამხანაგ ისტალინის კლასიკური განსაზღვრით პრესა არის ჩვენი პარტიის ყველაზე ბასრი და ყველაზე ძლიერი იარაღი. „პრესა ერთადერთი იარაღია, რომლის საშუალებითაც პარტია ყოველდღიურად და ყოველსაათობით ელაპარაკება მუშათა კლასს თავის, მისთვის საჭირო ენაზე“.

ცნობილია, რომ მეფის რუსეთში „აკრძალული იყო ნაციონალურ ენებზე გაზეთებისა და წიგნების გამოცემა. სკოლებში აკრძალული იყო დედაენაზე სწავლა. მეფის მთავრობა მიისწრაფოდა ჩაეხრჩო ნაციონალური კულტურის ყოველგვარი გამოვლინება, ატარებდა არარუს ეროვნებათა ძალდატანებითი „გარუსების“ პოლიტიკას, ცარიზმი არარუს ხალხთა ჯალათად და მტანჯველად გამოდიოდა“. (საქ. კ. პ. (ბ) ისტორიის მოკლე კურსი).

საბჭოთა ხელისუფლების არსებობის წლებში გაზეთების რაოდენობა 1913 წელთან შედარებით გაიზარდა 10-ჯერ, ხოლო მათი საცალო ტირაჟი 14-ჯერ. საბჭოთა კავშირში გაზეთები გამოდის საბჭოთა კავშირის ხალხთა 70 ენაზე, წიგნები კი 100-ზე უფრო მეტ ენაზე.

ჩვენი ქვეყნის მშრომელთა კულტურისა და კეთილდღეობის აყვავების მკაფიო მაგალითს წარმოადგენს გაზეთების, ჟურნალების, წიგნების ტირაჟის ზრდა საქართველოს საბჭოთა რესპუბლიკაში.

1920 წელს ყველა გაზეთის ტირაჟი, რომლებიც საქართველოში გამოდიოდა, შეადგენდა 7,5 მილიონ ცალს, ხოლო ჟურნალებისა — 241 ათას ცალს. უკვე 1940 წლისათვის კი საქართველოში გამოსული გაზეთების საერთო ტირაჟი შეადგენდა 137,4 მილიონ ცალს, ხოლო ჟურნალებისა — 1,8 მილიონს.

თუ საქართველოში წიგნების გამოცემის დასაწყისიდან 1921 წლამდე, ე. ი. თითქმის 300 წლის განმავლობაში გამოცემული იყო სულ 13 ათასამდე სახელწოდების წიგნი, საქართველოში საბჭოთა ხელისუფლების არსებობის 25 წლის განმავლობაში გამოიცა 26 ათასამდე სახელწოდების წიგნები 120.373 ათასი ეგზემპლარის საერთო ტირაჟით. ქართულ ენაზე თარგმნილი და გამოცემულია მარქსიზმ-ლენინიზმის კლასიკოსთა და რუსული ლიტერატურის კლასიკოსთა ნაწარმოებების მეტი ნაწილი, აგრეთვე მსოფლიო ლიტერატურის კლასიკოსთა მთელი რიგი ნაწარმოებები. მასობრივი ტირაჟით გამოშვებულია ქართველ კლასიკოსთა და თანამედროვე მწერალთა ნაწარმოებები, აგრეთვე როგორც კლასიკური ლიტერატურის, ისე მოქმე რესპუბლიკების თანამედროვე ლიტერატურის ნაწარმოებთა თარგმანები.

საქართველოში ამჟამად გამოდის 10 რესპუბლიკური, 7 საოლქო, 73 საქალაქო და რაიონული გაზეთი. ბევრია მრავალტირაჟიანი საქარხნო-საფაბრიკო გაზეთები.

* * *

ჩვენი ქვეყნის მშვიდობიანი მშენებლობის პე-

რიოდში ბოლშევიკურმა პრესამ უდიდესი მუშაობა ჩაატარა სტალინური ხუთწლიელების განსახორციელებლად: უჩვენებდა მრეწველობისა და სოფლის მეურნეობის, ტრანსპორტისა და კულტურის ღარგის მოწინავეთა გამოცდილებას, აღვივებდა სოციალისტურ შეჯიბრებას, ხელს უწყობდა შრომის ახალი მოწინავე მეთოდების დანერგვას, ამჟღავნებდა ჩვენი მუშაობის ნაკლოვანებებს, იბრძოდა მათი აღმოფხვრისათვის.

ასევე გრანდიოზული როლი ითამაშა ბოლშევიკურმა პრესამ გერმანელ ფაშისტ დამპყრობთა წინააღმდეგ ომში საბჭოთა სალხის მსოფლიო-ისტორიულ გამარჯვებაში.

ამ ბრწყინვალე გამარჯვების მოპოვებისათვის ბრძოლაში პრესა იყო პარტიის, დიდი სტალინის უპირველესი თანაშემწე, იგი წერგავდა საბჭოთა პატრიოტიზმის მაღალ იდეებს, ხალხთან მიჰქონდა ჩვენი ბელადისა და მხედართმთავრის ამხანაგ სტალინის ბრძოლები, იგი მოუწოდებდა ფრონტისა და ზურგის მეზობლებს თავდადებული ბრძოლისა და შრომისაკენ, საგმირო საქმეებისათვის აღაფრთოვანებდა მათ.

ჩვენი პრესა ლენინ-სტალინის იდეების პროპაგანდის უმძლავრესი იარაღია. პრესა უდიდეს მონაწილეობას ღებულობს ჩვენი ქვეყნის მრავალმილიონიან მშრომელთა მორალურ-პოლიტიკური აღზრდის საქმეში; ყოველდღიურად ეწევა სოციალისტური საზოგადოების იდეების პროპაგანდას; იგი სოციალისტური სახელმწიფოს მოქალაქეებს ზრდის თავისი სამშობლოსადმი, ბოლშევი-

კური პარტიისადმი, კომუნიზმის საქმისადმი უსაზღვრო ერთგულების სულისკვეთებით.

ჩვენი პრესა გამოხატავს მშრომელთა მისწრაფებებსა და ინტერესებს, მთელი ხალხის საზოგადოებრივ აზრს.

ჩვენი ქვეყნის მშვიდობიანი განვითარების პირობებში ბოლშევიკურ პრესას უდიდესი სამოქმედო აპარეზი აქვს.

ახალი ხუთწლედ ჩვენი ხალხის ახალ შრომითს გმირობას მოითხოვს. ხალხმა იცის, რომ ხუთწლიანი გეგმის განხორციელება კიდევ უფრო აამაღლებს ჩვენი ქვეყნის ეკონომიურ-სამხედრო ძლიერებას, უზრუნველყოფს ჩვენი კულტურის აყვავებას. საბჭოთა ადამიანები უფრო შეძლებულად და კულტურულად იცხოვრობენ, ვიდრე ომამდე ცხოვრობდნენ.

ბოლშევიკური ბეჭდვითი სიტყვა ჩვენი ისტორიული ეპოქის მოთხოვნათა სიმაღლეზე უნდა იდგეს. იგი კიდევ უფრო მტკიცედ უნდა დაუკავშირდეს ბუშებს, გლეხებს, ინტელიგენტებს. ამ კავშირშია ბეჭდვითი სიტყვის ძალა. მეტი ინიციატივა, მეტი შემოქმედება — ამ თვისებების გარეშე შეუძლებელია ჩვენი ბეჭდვითი სიტყვის წინსვლა. ჩვენი ბეჭდვითი სიტყვა კი, როგორც მისი ფუძემდებელი და საუკეთესო მეგობარი ამხანაგი სტალინი ფვასწავლის, უნდა იზრდებოდეს არა, ყოველდღიურად, არამედ ყოველსაათობით.

ბოლშევიკური ბეჭდვითი სიტყვის მთელი ძალა უნდა წარვმართოთ სტალინური ხუთწლიანი გეგმის შესასრულებლად.

ხუთწლიანი გეგმის ძირითადი საკითხების შესახებ პროპაგანდისტული სტატიების სისტემატურ გამოქვეყნებასთან ერთად, გაზეთებმა ფართოდ უნდა გააშუქონ სოციალისტური შეჯიბრების მიმდინარეობა ხუთწლიანი გეგმის გადაჭარბებით შესასრულებლად.

ბეჭდვითი სიტყვა პარტიის მეზრდოლი თანაშემწე, პროპაგანდისტი და აგიტატორი უნდა იყოს შრომის მოწინავე მეთოდების დანერგვაში.

ახლა, როგორც არასდროს, აუცილებელია გაზეთების მიერ გონივრული, ზუსტი, მეცნიერულად და ტექნიკურად დასაბუთებული პოპულარიზაცია იმ პროცესებისა, რაც ჩვენს მრეწველობაში ხდება. გაზეთებმა ფართოდ უნდა გაშალონ უახლესი ტექნოლოგიის, რაციონალიზატორულ ღონისძიებათა, მოწინავეთა გამოცდილების პოპულარიზაცია.

ლენინ-სტალინის პარტია ყოველთვის დიდ ყურადღებას აქცევდა გაზეთების გარშემო ავტორთა ფართო აქტივის შემოკრებას. როგორც ყოველთვის, გაზეთებთან ფართო აქტივის შემოკრებას ამჟამად დიდი როლი შეუძლია ითამაშოს მეოთხე სტალინური ხუთწლედის განხორციელების საქმეში.

პარტია, ამხანაგი სტალინი თვითიველი პარტიული ხელმძღვანელისაგან მოითხოვენ ბეჭდვითი სიტყვისადმი ყრველდღიურ მზრუნველობას. ყოველ პარტიულ ხელმძღვანელს მოეთხოვება მაქსიმალურად გამოიყენოს ჩვენი კედლის გაზეთების, რაიონული, საქალაქო, საოლქო და რესპუბ-

ლიკური გაზეთების მთელი ძალა, როგორც ძლიერი პერკეტი პოლიტიკურ-სამეურნეო და კულტურული ცხოვრებისადმი ხელმძღვანელობის საქმეში.

საქართველოში ბეჭდვითი სიტყვის მუშაკები, რომლებიც აღზრდილნი არიან ამხანაგ სტალინის უახლოესი თანამებრძოლის ამხანაგ ლ. პ. ბერიას მიერ, ყველაფერს გააკეთებენ მეოთხე სტალინური ხუთწლედის გადაჭარბებით შესრულებისათვის, პრესის წინაშე მდგომი ამოცანების ბოლშევიკურად განხორციელებისათვის.

ახალი სტალინური ხუთწლიანი გეგმა—მასებში!

ახალი სტალინური ხუთწლიანი გეგმა ჩვენი ქვეყნის სახალხო მეურნეობის აღდგენისა და განვითარების გრანდიოზული პროგრამაა. ჭეშმარიტად, იგი საბჭოთა ქვეყნის, მისი გმირი ხალხის ცხოვრების ნათელი კანონია.

ახალი სტალინური ხუთწლიანი გეგმის ძირითადი ამოცანები ის არის, რომ „აღდგენილ იქნას ჩვენი ქვეყნის დაზარალებული რაიონები, აღდგენილ იქნას მრეწველობისა და სოფლის მეურნეობის ომამდელი დონე და შემდეგ ეს დონე გადაჭარბებულ იქნას მნიშვნელოვანი ოდენობით“.

სტალინურ ხუთწლიან გეგმაში განსაზღვრულია არა მარტო გეგმის ეს ძირითადი პოლიტიკური ამოცანები, არამედ სახალხო მეურნეობის ცალკეული დარგებისა და კულტურული მშენებლობის კონკრეტული ამოცანებიც, თვით კონკრეტული დავალებანი წარმოების ზრდის, კაპიტალური მშენებლობის, სახალხო ცხოვრების მატერიალური და კულტურული დონის ამაღლების დარგში.

კითხულობს ამ კანონს, ახალ სტალინურ ხუთ-წლიან გეგმას, და ყოველი საბჭოთა პატრიოტის — მუშის, კოლმეურნის, ინტელიგენტის, ყოველი მოხუცისა თუ მოზარდის გული სიამაყით ივსება. სავსებით ბუნებრივია: მისი დედა-სამშობლო, მისი ქვეყანა ხუთწლედის ბოლოს კიდევ უფრო ძლიერი და მდიდარი, კიდევ უფრო განვითარებული და კულტურული იქნება, მისი და მისი ოჯახის ცხოვრება, ხალხთა ცხოვრება კიდევ უფრო ბედნიერი, ხალისიანი და მიმზიდველი.

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს სეკიის მიერ დამტკიცებულ ხუთწლიან გეგმაში მოცემულია უდიდეს მშენებლობათა პროგრამა, სახალხო მეურნეობის აღდგენისა და მისი განვითარების ისტორიული გეგმები თვითეული მოკავშირე რესპუბლიკისათვის. ეს გეგმა უდიდეს პერსპექტივებს, უფრო ბედნიერ მომავალს შლის საქართველოს წინაშე.

რა იქნება საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკა ხუთწლედის ბოლოს?

1950 წლისათვის იგი გახდება დიდად განვითარებული სოციალისტური მრეწველობისა და სოფლის მეურნეობის, კიდევ უფრო აყვავებული კულტურის ქვეყნად. აშენდება ამიერკავკასიის მეტალურგიული ქარხანა. ამ ქარხნის სახით ამიერკავკასიის მთელი მრეწველობა მიიღებს მტკიცე მეტალურგიულ ბაზას, რომელიც უზრუნველყოფს მის შემდგომ მძლავრ აღმავლობას. ხუთწლედი ითვალისწინებს აგრეთვე საავტომობილო ქარხნის ამუშავებას, რომლის პროდუქცია მთლი-

ანად დააკმაყოფილებს ამიერკავკასიის რესპუბ-
ლიკათა მოთხოვნილებას. 1945 წელთან შედარე-
ბით ქვანახშირის ამოღება 1950 წლისათვის ერ-
თიოთხად გადიდდება. აშენდება და ამოქმედდება
დიდი სიმძლავრის ქვანახშირის შახტები, ჰიდრო-
ელექტროსადგურები; აშენდება ახალი ორთქლ-
ნავალ-ვაგონსარემონტო ქარხანა, მოეწყობა მცირე
ჰიდროტურბინების, ჩაისა და მეღვინეობის
მრეწველობის მოწყობილობის წარმოება, გათვა-
ლისწინებულია სოფლის მეურნეობის ყველა დარ-
გის მნიშვნელოვანი განვითარება. განსაკუთრე-
ბით დიდდება ციტრუსების, ვენახების, ჩაის
პლანტაციების ფართობები, გადიდდება ეთერზე-
თოვანი კულტურების ფართობებიც. უზრუნველ-
ყოფილ იქნება მეაბრეშუმეობის შემდგომი ზრდა.
კიდევ უფრო განვითარდება მეთამბაქოობა სა-
ქართველოს აღმოსავლეთ რაიონებში; განახლ-
დება კოლხიდის დაბლობის ამოშრობის სამუშა-
ოები, გაფართოვდება სარწყავი არხების ქსელი;
კიდევ უფრო კეთილმოწყობილ, მიმზიდველ და
მშრომელთა დასვენებისათვის ყველაზე წარმტაც
ადგილებად იქცევიან ჩვენი კურორტები; ახალი
სტალინური ხუთწლეულის ბოლოსათვის საქართვე-
ლო მოთენილი იქნება 4.330-მდე საკოლით, სადაც
640 ათასამდე მოსწავლე დაწაფებული იქნება
ცოდნას, მრავალი ახალი საკვლევეო ინსტიტუტი
ჩადგება სამშობლოს შემდგომი კეთილდღეობის
სამსახურში.

ახეივია, მოკლედ, არასრული ნუსხა იმ დიადი,

გრანდიოზული სამუშაოებისა, რომლებიც გათვალისწინებულია სტალინურ ხუთწლედში.

ამრიგად, ჩვენ მივდივართ სამშობლოს სიმდიდრის სწრაფი გაზრავლების გზით, საბჭოთა კულტურის ახალი აყვავების გზით.

მთელ ჩვენს ქვეყანაში საბჭოთა ადამიანები უდიდესი კმაყოფილებითა და აღფრთოვანებით ეცნობიან ახალ სტალინურ ხუთწლიან გეგმას. ამ კანონს გულდასმით კითხულობენ საწარმოებსა და კოლმეურნეობებში, მანქანა-ტრაქტორთა სადგურებში, უმაღლეს სასწავლებლებში, საერთო საცხოვრებლებსა და ოჯახებში.

საბჭოთა ქვეყნის მოშრომელებმა ეს კანონი მიიღეს როგორც საკუთარი სასიცოცხლო საქმე და უდიდესი აღფრთოვანებითაც შეუდგნენ მის შესრულებას. საწარმოებში თუ კოლმეურნეობებში ახალი ძალით ჩაღდება სოციალისტური შეჯიბრება ხუთწლედის პირველი წლის დავალებათა წარმატებით შესასრულებლად. მაგრამ ყოველივე იმას ეს როდი ნიშნავს, თითქოს საჭირო არ იყოს მთელი ძალითა და მონდომებით გავშალოთ ღრმა მასობრივ-პოლიტიკური მუშაობა მასებში ხუთწლიანი გეგმის პროპაგანდისა და მისი შესრულებისათვის. ასეთი ფიქრი, ასეთი განწყობილება-ამკარა პოლიტიკური შეცდომა იქნებოდა და პირდაპირ დამღუპველი საქმისათვის. პირიქით, ამოცანა ისწორედ იმაში მდგომარეობს, რომ მთელი ჩვენი სააგიტაციო-პროპაგანდისტული მუშაობის არსენალი გამოვიყენოთ სტალინური ხუთწლიანი გეგმის პროპაგანდისათვის, რათა თვით-

ულ მშრომელამდის დავიყვანოთ სტალინური ხუთწლიანი გეგმა, რაც შეიძლება გულდასმით გავაცნოთ მათ მომავალ მშენებლობათა გრანდიოზული პროგრამა.

ამხანაგი სტალინი ყოველთვის გვასწავლიდა და გვასწავლის, რომ არავითარი წინსვლა არ შეიძლება ნათლად და გარკვეულად დასახული მიზნის გარეშე. არაფერი ისე არ უწყობს ხელს წარმატებას, როგორც ნათელი წარმოდგენა მომავლის პერსპექტივებისა, უახლოესი ამოცანებისა და იმ საბოლოო შედეგებისა, რომლებიც უნდა მოვიპოვოთ. საბჭოთა ადამიანების ძირითადი თვისებებია „მიზნის სიცხადე, შეუპოვრობა მიზნის მიღწევის საქმეში და ხასიათის სიმტკიცე, რომელიც ამსხვრევს ყველა და ყოველგვარ დაბრკოლებას“, რომ „ჩვენი საწარმოო გეგმის რეალობა—ეს არის მილიონობით მშრომელი, რომელნიც ახალ ცხოვრებას ჰქმნიან. ჩვენი პროგრამის რეალობა—ეს არის ცოცხალი ადამიანები, ეს ვართ ჩვენ და თქვენ...“.

სტალინურ ხუთწლიან გეგმაში გარკვევით არის განსაზღვრული ჩვენი მიზნები, ამოცანები და მათი განხორციელების გზები, საშუალებები. და რამდენადაც უკეთ დავეხმარებით მასებს ღრმად შეიცნონ და გაიგონ ეს უკეთილშობილესი მიზნები, იმდენად უკეთ, წარმატებით დაირაზმებიან ხუთწლიანი გეგმის განხორციელებისათვის. აი როგორ უნდა გავიგოთ მასებში ხუთწლიანი პროგრამის გარშემო სააგიტაციო-პროპაგანდისტული მუშაობის გაშლის აუცილებლობა, აი რა უნდა

ახსოვდეთ მტკიცედ ჩვენს აგიტატორებსა და პროპაგანდისტებს.

საიდან უნდა დავიწყოთ ეს საქმე? როგორ უნდა გავშალოთ სტალინური ხუთწლიანი გეგმის პროპაგანდა?

უპირველეს ყოვლისა საჭიროა მოვაწყოთ კანონის გულდასმით განმარტება, ჩავატაროთ საუბრები ბრიგადებში, საერთო საცხოვრებლებში, ტრანსპორტზე, მშენებლობაზე, მინდვრად. მთლიანად უნდა გამოვიყენოთ უმაღლესი საბჭოს არჩევნების პერიოდში დაგროვილი სააგიტაციო მუშაობის მდიდარი გამოცდილება. ათიათასობით მოწინავე აგიტატორები, მოსაუბრეები, მოსახლეობას უშუალოდ ოჯახებში უმარტავდნენ საარჩევნო დებულებას, ასწავლიდნენ კონსტიტუციას, საინტერესოდ, შინაარსიანად მოუთხრობდნენ დებუტატობის კანდიდატის მთელს ცხოვრებას, მოღვაწეობას. ოჯახებში იკრიბებოდნენ ამომრჩევლები და მოუთმენლად ელოდნენ აგიტატორის გამოჩენას. ამან საუცხოო შედეგები გამოიღო. მუშაობის ასეთი პრაქტიკა ახლაც უნდა გამოვიყენოთ. ჩვენი აგიტატორები, მოსაუბრეები უნდა მივიდნენ ოჯახებში გაზეთითა და წიგნით და გააცნონ მშრომელებს ხუთწლიანი გეგმა, სახალხო მეურნეობის ცალკეულ დარგებში დასახეული დავალება. სამუშაოდ, ბევრგან არჩევნების დღიდანვე აგიტატორებმა თავიანთი მოვალეობა სავსებით შესრულებულად ჩასთვალეს და შემდგომში ასეთი გზით აგიტაციის წარმოებისათვის ხელი აღარ მოუქიდნიათ.

კარგად იქცევია აგიტკოლექტივების ის ხელ-
მძღვანელები, რომლებიც იწვევენ აგიტატორებს,
მოსაუბრეებს, უმარტავენ ხუთწლიანი გეგმის
პროპაგანდის საშუალებებს და კვლავ აგზავნიან
მათ ნაცნობ ოჯახებში ხუთწლიანი გეგმის პრო-
პაგანდისათვის.

სტალინური ხუთწლიელი სახალხო მეურნეო-
ბის ცალკეული დარგებისათვის დასახული გეგმის
გაცნობასა და განმარტებასთან ერთად მშრომე-
ლებს უნდა გავაცნოთ, განვუმარტოთ მათი რეს-
პუბლიკის, ოლქის, ქალაქის, რაიონის, სოფლის,
საწარმოს, კოლმეურნეობის გეგმაც. მათ უნდა
იცოდნენ, როგორ გაიზრდება, როგორი იქნება
მათი რაიონი, ქალაქი, საწარმო, თუ კოლმეურნე-
ობა ხუთი წლის შემდეგ. ამასთანავე საჭიროა
განვუმარტოთ — რა აღდგომა უნდა დაიკავონ მათ
ამ სამუშაოთა შესრულებაში, როგორ უნდა მო-
აწყონ პრაქტიკული, ყოველდღიური საქმე და
როგორ დაუტკავშირონ იგი საერთო, საზოგადო
საქმეს. თვითეულმა საბჭოთა ადამიანმა უნდა
იცოდეს, რომ მხოლოდ მასზე, მის თავდადებულ
შრომსაზეა დამოკიდებული ხუთწლიანი გეგმის
შესრულება, ჩვენი სამშობლოს ძლიერების შემდ-
გომი განმტკიცება, საბჭოთა ხალხის მატერიალუ-
რი კეთილდღეობის ამაღლება.

ყოველმა ადამიანმა რაც შეიძლება უკეთესად
და ნაყოფიერად, მთელი თავისი ძალის მატყმინა-
ლური გამოყენებით იმუშაოს თავის პოსტზე! —
აი, რა მოეთხოვება თვითეულ საბჭოთა პატრი-
ოტს. ცნობილმა, თუ რა დიდ სამსახურს გვიწევს

ამ მხრივ სოციალისტური შრომის ისეთი ფორმა, მეთოდი, როგორიც არის შეჯიბრება. ჩვენი აგიტატორები, მოსაუბრეები უნდა გახდნენ მშრომელთა შორის სოციალისტური შეჯიბრების გაშლის ორგანიზატორებად. მივალწიოთ იმას, რომ ყოველი მუშა თუ კოლმეურნე ჩაებას შეჯიბრებაში, აიღოს კონკრეტული ვალდებულებანი და თავისი ღირსებისა და სახელის, თავისი გმირობისა და სიმამაცის საქმედ მიიჩნიოს შეჯიბრებაში გამარჯვება, პირველობის მოპოვება.

საუბრები, მოხსენებები, ლექციები ხუთწლიანი გეგმის შესახებ, სახალხო მეურნეობის განვითარების გრანდიოზულ პერსპექტივათა შესახებ ყოველ საბჭოთა ადამიანს დაეხმარებოდნენ ნათლად დაინახოს თავისი ამოცანები, თავისი საწარმოს, კოლმეურნეობის ამოცანები.

რა თემებზე უნდა ჩავატაროთ საუბრები, მოხსენებები, ლექციები?

პირველ რიგში: 'სტალინური ხუთწლიანი გეგმის ძირითადი ამოცანები; ახალ ხუთწლედში მრეწველობისა, ზოფლის მეურნეობის და ტრანსპორტის განვითარების გეგმა; ხალხის ცხოვრების მატერიალური და კულტურული დონის ამაღლება — ხუთწლიანი გეგმის უმნიშვნელოვანესი ამოცანა; მოკავშირე რესპუბლიკების სახალხო მეურნეობის აღდგენისა და განვითარების ხუთწლიანი გეგმა; სსრ კავშირის ძირითადი ეკონომიური ამოცანა; საბჭოთა მეცნიე-

რების როლი ჩვენი სამშობლოს შემდგომი აყვავებისათვის ბრძოლაში; საქართველოს საბჭოთა სოციალისტური რესპუბლიკის ხუთწლიანი გეგმა და სხვ.

ბევრგან უკვე ტარდება მშრომელთა კრებები საწარმოებში, კოლმეურნეობებში ხუთწლიანი გეგმის გაცნობისა და მისი შესრულებისათვის ღონისძიებათა დასასახავად. ეს კრებები ყველა საწარმოსა და კოლმეურნეობაში, მანქანა-ტრაქტოროთა ყველა სადგურსა და დაწესებულებაში უნდა ჩატარდეს. მხარი უნდა დაეჭიროს იმ პარტიულ და კომკავშირულ ორგანიზაციათა თაოსნობას, რომლებიც სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს დებუტატთა შესვედრებს აწყობენ მშრომელებთან; ბევრი საინტერესო რამ მოგვითხრეს სენიის მუშაობის შესახებ, ხუთწლიანი გეგმის შესახებ ჩვენმა სახელოვანმა ადამიანებმა—სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს დებუტატებმა—თბილისში, ბათუმში, მახარაძეში...

მშრომელებისათვის სტალინური ხუთწლიანი გეგმის ფართოდ გასაცნობად მაქსიმალურად უნდა გამოვიყენოთ თვალსაჩინო აგიტაცია; საინტერესო პლაკატი, დიაგრამა, სქემა ახალი ხუთწლიანი გეგმისა და მისი ცალკეული სახეების შესახებ, საბრძოლო ლოზუნგები, რომლებიც მოუწოდებენ საბჭოთა ადამიანებს თავდადებული შრომისაკენ; მოწინავეთა დაფა, შეჯიბრების მიმდინარეობის მაჩვენებელთა დაფა, საბრძოლო ფურცლები და კედლის გაზეთები, სადაც გაშუქებული იქნება ხუთწლიანი გეგმის პირველი

წლის დავალებათა შესრულების მიმდინარეობა ამათუთმ საწარმოში, კოლმეურნეობაში, საბჭოთა ადამიანების ბრძოლა ნაკისრ ვალდებულებათა შესრულებისათვის. საჭიროა საუკეთესოთა მუშაობის ფამოცდილების გაზიარება ჩამორჩენილთათვის. ახალი სტალინური ხუთწლიანი გეგმის პროპაგანდისა და შესრულებისათვის ამ უმნიშვნელოვანეს ღონისძიებათა გატარებას მთავარი ყურადღება უნდა მიექცეს.

წარმატებას სწყვეტენ კადრები. ცხადია, ამ შემთხვევაშიც ხუთწლიანი გეგმის პროპაგანდის წარმატებას გადასწყვეტენ კადრები — ჩვენი აგიტატორები და პროპაგანდისტები. ეს ავალებს აგიტატორებს, პროპაგანდისტებს პირველ რიგში თვითონ ზედმიწევნით კარგად შეისწავლონ ხუთწლიანი გეგმა, ზოლო პარტიულ და კომკავშირულ ორგანიზაციებს — დაეხმარონ მათ ამ საქმეში, სწირად ჩაატარონ მათთვის კონსულტაციები, მისცენ მეთოდური ხასიათის რჩევა-დარიგება. ვ. ი. ლენინი ამბობდა: უნდა შეგვეძლოს ფაქტებითა და ციფრებით ხელში სოციალიზმის საკითხების განმარტება, გაგებინებაო. აი ეს ხელოვნება — ციფრებითა და ფაქტებით გავარკვიოთ პარტიის პოლიტიკა, ამ შემთხვევაში სტალინური ხუთწლიანი გეგმის გრანდიოზულობა, მისი უდიდესი მნიშვნელობა სამშობლოს ძლიერების განმტკიცებისათვის, მშრომელთა მატერიალური კეთილდღეობის ამაღლებისათვის, უკეთესი მომავლისა და ბედნიერებისათვის, — უნდა ისწავ-

ლოს თვითეულმა აგიტატორმა, თვითეულმა პროპაგანდისტმა.

ჩვენს აგიტატორებსა და პროპაგანდისტებს ახალი სხუთწლიანი გეგმის პროპაგანდის დროს მუდამ უნდა ახსოვდეთ, რომ ამ საქმეში არ შეიძლება კამპანიურობა. სხუთწლიანი გეგმის შესრულებისათვის ბრძოლა ერთი თვის, ან ერთი წლის საქმე როდია! ამიტომ ყოველდღიურად რაც შეიძლება მოფიქრებით უნდა ვაწარმოებდეთ მას.

ახალი სტალინური სხუთწლიანი გეგმა — მასებში!

სოციალისტური მკანველობა მეოთხე სკადინურ ხუთწადში

თავის ისტორიულ სიტყვაში ამომრჩეველთა კრებაზე, 1946 წლის 9 თებერვალს, ხალხთა ბელადმა ი. ბ. სტალინმა შემდეგნაირად განსაზღვრა სოციალისტური მრეწველობისა და მთელი სახალხო მეურნეობის ომისშემდგომი განვითარების ბრწყინვალე პერსპექტივა:

„რაც შეეხება უფრო ხანგრძლივი პერიოდის გეგმებს, პარტიას განზრახვა აქვს მოაწყოს სახალხო მეურნეობის ახალი მძლავრი აღმავლობა, რომელიც შესაძლებლობას მოგვცემს ავამალწოთ ჩვენი მრეწველობის დონე, მაგალითად, ერთისამად ომადელ დონესთან შედარებით. ჩვენ უნდა მივადწოთ იმას, რომ ჩვენს მრეწველობას შეეძლოს ყოველწლიურად მოგვცეს 50 მილიონამდე ტონა თუჯი, 60 მილიონამდე ტონა ფოლადი, 500 მილიონამდე ტონა ქვანახშირი, 60 მილიონამდე ტონა ნავთი. მხოლოდ ამ პირობით შეიძლება ჩავთვალოთ, რომ ჩვენი ქვეყანა გარანტირებული იქნება ყოველგვარი შემთხვევითობისაგან“.

ასეთია სოციალისტური ინდუსტრიის შემდგომი გაშლის გრანდიოზული პროგრამა.

ამ პროგრამის განხორციელება იწყება მეოთხე სტალინური ხუთწლიანი გეგმით.

სსრ კავშირის უმაღლესი საბჭოს პირველმა სესიამ დაამტკიცა კანონი სსრ კავშირის სახალხო მეურნეობის აღდგენისა და განვითარების 1946-1950 წლების ხუთწლიანი გეგმის შესახებ.

მეოთხე სტალინური ხუთწლედის უმნიშვნელოვანესი სამეურნეო-პოლიტიკური ამოცანა ის არის, რომ აღდგინოთ ქვეყნის დაზარალებული რაიონები, აღდგინოთ მრეწველობისა და სოფლის მეურნეობის ომამდელი დონე და შემდეგ გადავაჭარბოთ ამ დონეს მნიშვნელოვანი ოდენობით.

კანონი ხუთწლიანი გეგმის შესახებ ითვალისწინებს, პირველ რიგში, მრეწველობის, განსაკუთრებით მძიმე ინდუსტრიის აღდგენას, ვინაიდან ამას მოითხოვს ჩვენი ქვეყნის მთელი სახალხო მეურნეობის სწრაფი აღდგენასა და განვითარების ინტერესები.

„მძიმე ინდუსტრიის სწრაფად აღდგენის გარეშე არ შეიძლება განმტკიცდეს ჩვენი ქვეყნის ტექნიკურ-ეკონომიური დამოუკიდებლობა. ამ საქმეში დავგვიანება იმას ნიშნავს, რომ დავკარგოთ ის მატერიალური წანამძღვარები, რომლებმაც სამამულო ომის პერიოდში უზრუნველჰყვეს ჩვენი სამხედრო, ეკონომიური და პოლიტიკური გამარჯვება“ (ნ. ა. ვოზნესენსკი).

მეოთხე ხუთწლიანი გეგმის ერთ-ერთ უმნიშვნელოვანეს ამოცანას შეადგენს სსრ კავშირას თავდაცვისუნარიანობის შემდგომი გაძლიერება და სსრ კავშირის შეიარაღებულ ძალთა აღჭურვა უახლესი სამხედრო ტექნიკით.

სსრ კავშირის განვითარების ახალი პერიოდის ძირითადი სამეურნეო-პოლიტიკური ამოცანებიდან გამომდინარე კანონი მეოთხე ხუთწლიანი გეგმის შესახებ განსაზღვრავს მატერიალური წარმოების ტემპებს და დონეს 1946-1950 წლები-სათვის.

ყოველ საბჭოთა ადამიანში უდიდესი სიამაყის გრძნობას იწვევს მეოთხე ხუთწლიანი გეგმის თვითმული ციფრი, თვითმული ვარაუდი, რომელიც მიმართულია ჩვენი დიადი სამშობლოს ძლიერების შემდგომი განმტკიცებისაკენ.

სსრ კავშირის მრეწველობის საერთო პროდუქციის მოცულობა 1950 წელს კანონით განსაზღვრულია 205 მილიარდი მანეთის ოდენობით (1926-1927 წლების ფასებით), წინა-

აღმდეგ 138,5 მილიარდი მანეთისა 1940 წელს, ე. ი. ომამდელი დონის (1940 წ.) 48 პროცენტის გადაჭარბებით. პროდუქციის ყოველწლიური აბსოლუტური მატება მეოთხე ხუთწლეულში 15,600 მილიონი მანეთის ოდენობით ბევრად აღემატება პროდუქციის ყოველწლიურ ზრდას წინა ხუთწლეულის პერიოდში. წარმოების ზრდის ასეთი ტემპი უმაღალითაა.

კაპიტალურ სამუშაოთა მოცულობა სსრ კავშირის მრეწველობაში მეოთხე ხუთწლეულში 157,5 მილიარდ მანეთს უდრის (1945 წლის სახარჯთაღრიცხვო ფასებით).

მრეწველობის უმნიშვნელოვანესი დარგების მიხედვით პროდუქციის წარმოების დონე შემდეგნაირად განისაზღვრება.

შავი მეტალურგია. კანონში ნათქვამია, რომ შავი მეტალურგიის აღმავლობა ბევრად განსაზღვრავს სსრ კავშირის მთელი სახალხო მეურნეობის აღდგენასა და განვითარებას. თუჯის წარმოების გადიდება 19,5 მილიონ ტონამდე, ფოლადისა 25,4 მილიონ ტონამდე და ნაგონისა 17,8 მილიონ ტონამდე, რაც ნიშნავს ომამდელ დონის გადაჭარბებას 35 პროცენტით — ასეთია მეტალურგიის დიდი ამოცანა. სტალინური ხუთწლეულების მანძილზე შეიქმნა აღმოსავლეთის ახალი მეტალურგიული ბაზა. საბჭოთა მეტალურგია მეოთხე ხუთწლეულში უმაღალითა ნახტომს აკეთებს. მაღალი ტემპით ვითარდება მეტალურგია ურალში, ციმბირში, შორეულ აღმოსავლეთში. იქმნება ახალი მეტალურგიული ცენტრები. საქართველოში, აზერბაიჯანში, ყაზახეთში და ლენინგრადის რაიონში, თბილისის ახლოს, რუსთავში სწრაფი ტემპით შენდება ჩვენი ქვეყნის ერთი უმსხვილესი სამრეწველო საწარმო — მეტალურგიული ქარხანა. ეს ქარხანა შენდება ტყვარჩელის კოქსვადი ქვანახშირისა და დამკვსანის რკინის საბადოს ბაზაზე. საქართველოს მეტალურგია 1950 წელს მოგვცემს 330 ათას ტონა თუჯს და 185 ათას ტონა ფოლადს,

რაც დააკმაყოფილებს ამიერკავკასიის რესპუბლიკათა მოთხოვნებს. ეს იქნება ტრიუმფი ლენინ-სტალინის ნაციონალური პოლიტიკისა. იგი უდიდესი სიხარულითა და სიამაყით აღაფსებს საქართველოსა და ამიერკავკასიის მილიონობით მშრომელთა გულს.

კანონი ხუთწლიანი გეგმის შესახებ ითვალისწინებს შავ მეთალურგიის უზრუნველყოფას ნედლეულით. კრივთა როგის მადნის აუზის, კაშიშბურუნის რკინის მადნის კომბინატის, ლიხეცკისა და ტულის საამადნოების, ჭიათურისა და ნიკოპოლის მარგანეცის საბადოების სიმძლავრეთა აღდგენა, შორეულ აღმოსავლეთში, ციმბირისა და ამიერკავკასიაში საკუთარი რკინის მადნის ბაზის შექმნა—ასეთია საბჭოთა მეთალურგიის ახალი აღმავლობის შესანიშნავი პროგრამა.

მანქანათმშენებლობა. კიდევ უფრო წარმოტაცია სოციალისტური ინდუსტრიის გულის — მანქანათმშენებლობის განვითარება მეოთხე ხუთწლეულში. იგი ითვალისწინებს პირველ რიგში მეთალურგიული, ენერგეტიკული, ქვანახშირის, ნავთის მოწყობილობის, ელექტრომანქანათმშენებლობის, რკინიგზების მოძრავი შემადგენლობის, ავტომობილებს, ტრაქტორების, სასოფლო-სამეურნეო მანქანების, სააღმშენებლო ინდუსტრიის მოწყობილობის, გეოლოგიურ-საძიებო მოწყობილობის, სპეციალური და აგრეგატული კლიტების, სამსხმელო მოწყობილობის, ქიმიური მრეწველობის ხელსაწყოთა და მოწყობილობის წარმოების აღდგენისა და განვითარების ფართო პროგრამის განხორციელებას.

საინტერესოა მანქანათმშენებლობის როგორც რაოდენობრივი, ისე განსაკუთრებით თვისობრივი ზრდის მაჩვენებლები.

ახალი, ტექნიკურად სრულყოფილი მაღალნაყოფიერი მანქანების წარმოება, ახალი ტიპის მანქანების დეტალებისა და კვანძების სტანდარტიზაცია, წარმოების მოწინავე მეთოდების გამოყენება, მასობრივი ნაკადური წარმოების მეთოდების დანერგვა, ავტომატური ნაკადური ხაზებისა და ჩარ-

ბების დანერგვა, ავტომატური შედუღება, ელექტროგახუ-
რება, მაღალი სიხშირის დენით წრთობა, ტვიფრვა სწრაფ-
მოდრავი წნეხებით და სხვა მრავალი—აი საბჭოთა მანქანათ-
მშენებლობის თვისობრივ ცვლილებათა სურათი. მეოთხე
ხუთწლედში დამთავრდება მძიმე მანქანათმშენებლობის ორი
ქარხნის აღდგენა დონბასში, ახალი ქარხნის მშენებლობა
სამხრეთ ურალში. აღდგენილ იქნება ენერგეტიკული მოწ-
ეობილობის მწარმოებელი 4 ქარხანა და დამთავრდება
ჰიდროტურბინების ორი ქარხნის მშენებლობა. სსრ კავშირ-
ში შეიქმნება ორთქლმავალმშენებლობისა და ვაგონმშენებ-
ლობის მძლავრი საწარმოო ბაზა. ვითარდება ლითონმჭრელი
დაზგების წარმოება. განსაკუთრებით სწრაფად ვითარდება
სასოფლო-სამეურნეო მანქანათმშენებლობა. სსრ კავშირში
შენდება სამი ახალი საავტომობილო ქარხანა.

ქუთაისში შენდება დიდი საავტომობილო ქარხანა, რომე-
ლიც 1950 წელს გამოუშვებს 15 ათას ცალ სატვირთო ავტო-
მობილს. თბილისში შენდება ახალი ორთქლმავალ-ვაგონსა-
რემონტო ქარხანა. იქმნება მცირე ჰიდროტურბინებისა და ჩაი-
სა და მელვინეობის მრეწველობის მოწყობილობის წარმოება.

საბჭოთა მანქანათმშენებლობის განუხრელი ზრდა მტკი-
ცედ შეუწყობს ხელს მუშებისა და კოლმეურნეების შრომის
ნაყოფიერების გადიდებას, დიდად გაამრავლებს კვების
პროდუქტებისა და ფართო მოხმარების საგნების წარმოებას,
რაც თავის მხრივ მაღალ საფეხურზე აიყვანს საბჭოთა ხალ-
ხის საარსებო დონეს.

სათბობი მრეწველობა. ქვანახშირი პურია მრეწველობი-
სათვის. სტალინური ხუთწლედების მანძილზე აღმოსავლეთ-
ში შეიქმნა სსრ კავშირის ახალი საქვანახშირო ბაზა. მეოთ-
ხე ხუთწლედი გიგანტურ ნაბიჯს აკეთებს ქვანახშირის
მრეწველობაში. დაიწყება ქვანახშირის ახალი აუზებისა და
რაიონების ათვისება.

კანონი ითვალისწინებს ქვანახშირის მრეწველობის ზრდის
სწრაფ ტემპს—ომამდელ დონესთან შედარებით ქვანახშირის

მოპოვების გადიდებას 1950 წელში 250 მილიონ ტონამდე ანუ 51 პროცენტით. დონეცის, კუზნეცის, ყარაგანდის, კიშელის, პეჩორის, ტყვარჩელის და ტყიბულის კოქსვალი ქვანახშირის მოპოვება გადიდებულ უნდა იქნას 57,7 მილიონ ტონამდე, რაც სავსებით დააკმაყოფილებს მრეწველობის მოთხოვნილებას. ქვანახშირის მრეწველობაში ჩნდება წარმოების ახალი დარგი — ქვანახშირის გაუხვევა და დაბრიკეტება. ეს მეთოდი სპობს ქვანახშირის ნაცრიანობას, მთლიანად აუხვევს ქვანახშირს, ამცირებს სათბობის გადაზიდვას და ამალღებს სათბობის გამოყენების კულტურას.

ხუთწლეულის მანძილზე მწყობრში ჩადგებიან 183 მილიონი ტონის სიმძლავრის ქვანახშირის შახტები, 184 მილიონი ტონის სიმძლავრის 277 გამაუხვეველი ფაბრიკა და 26 ქვანახშირის ბრიკეტის ფაბრიკა.

იქმნება და ვითარდება სათბობ-ენერგეტიკული მრეწველობის ახალი დარგები.

თვალსაჩინოდ ვითარდება ნავთის მრეწველობა. შავი ოქროს ნავთის მოპოვება გადიდებულ უნდა იქნას 35,4 მილიონ ტონამდე. აღმოსავლეთ რაიონების ხედრითი წონა ნავთის მოპოვების დარგში ერთსამად მატულობს. გაჩაღდება გეოლოგიურ-საძიებო სამუშაოები და ახალი ნავთიანი ფართობების მომზადება, ვითარდება ქაბურღილთა გათხრის ჩქარი მეთოდები, ტურბინული ბურღვა, დაინერგება ექსპლოატაციის მეორადი მეთოდები, განხორციელდება სარეწებში ნავთის ამოღების, მოგროვებისა და გადატუმბვის გერმეტიზაცია.

ფართო მასშტაბით განვითარდება ახალი დარგი—გაზის მრეწველობა. სწრაფად ვითარდება მაღალოქტანიანი საავიაციო ბენზინის წარმოება.

სათბობი მრეწველობის დარგში საბჭოთა საქართველო მეოთხე ხუთწლეულში გადასდგამს მძლავრ ნაბიჯს. ქვანახშირის მოპოვება 1950 წლისათვის გათვალისწინებულია 2.400 ათასი ტონის რაოდენობით, რაც სამჯერ და მეტად აღემა-

ტება 1941 წლის დონეს და 34-ჯერ აღემატება 1913 წლის დონეს. ნავთის მოპოვება 1950 წლისათვის გათვალისწინებულია 110 ათასი ტონის რაოდენობით. ნავთის სამრეწველო მარაგი გადიდდება 340 ჰაბურდილწერტით.

ელექტროფიკაციის დარგში კანონი ითვალისწინებს ელექტროენერგიის წარმოების გადიდებას 82 მილიარდ კილოვატსაათამდე, რაც 70-ჯერ აღემატება ომაჲდელ დონეს. ენერგეტიკულ სისტემებში იქმნება სიმძლავრეთა მუდმივი რეზერვები, რომელთა დანიშნულებაა სახალხო მეურნეობის შეუფერხებელი მომარაგება ელექტროენერგიით.

საბჭოთა საქართველოში უნდა აშენდეს და ამოქმედდეს 4 ჰიდროელსადგური 169 ათასი კილოვატის საერთო სიმძლავრისა და 21,5 ათასი კილოვატის სიმძლავრის მცირე ელექტროსადგურები.

ქიმიური მრეწველობის პროდუქცია 1950 წელს 1,5-ჯერ გადიდდება ომაჲდელ დონესთან შედარებით. ვითარდება მინერალური სასუქების, ფოსფოროვანი სასუქების, კალიუმის სასუქების წარმოება, ფართოდ ვითარდება კაუჩუკის წარმოება, 65 პროცენტით მატულობს ქადალდის წარმოება.

საბჭოთა საქართველოში ახლად იქმნება აზოტ-ტუკის წარმოება, რომელიც საშუალებას მოგვცემს „ვაწარმოთ ინტენსიური სოფლის მეურნეობა, განვაგვიტაროთ ძვირფასი მრავალწლიანი ნარგავები და ტექნიკური კულტურები“ (კ. ნ. ჩარკვიანი).

ხე-ტყისა და სამშენებლო მასალების წარმოება ხუთწლეულში უზრუნველყოფს სახალხო მეურნეობის სწრაფად აღდგენისა და განვითარების საკმეს. მერქნის გამოზიდვა დიდდება 59 %-ით. ცემენტის წარმოება მატულობს 1,8-ჯერ. ასევე იზრდება ფანჯრის მინის წარმოება. იქმნება ახალი დარგი — საცხოვრებელი სახლების საფუაბრიკო წარმოება.

კანონი ითვალისწინებს ცემენტის წარმოებას საბჭოთა საქართველოში 1950 წლისათვის 115 ათასი ტონის რაოდენობით. ვითარდება სამშენებლო მასალათა წარმოება.

კვების პროდუქტებისა და ფართო მოხმარების საგნების წარმოება. საწარმოო საშუალებათა წარმოების ტემპი ხუთ-წლედში, მართალია, წინ უსწრებს მოხმარების საშუალებათა წარმოების ტემპს, მაგრამ ეს კი არ ამცირებს, არამედ უფრო ადიდებს მოხმარების საშუალებათა წარმოებას, აფართოებს და განამტკიცებს მის მატერიალურ ბაზას.

ამ დარგში პროდუქციის ყოველწლიური მატების ტემპი უზრუნველყოფს ომამდელი დონის აღდგენასა და გადაჭარბებას. ამის შესაბამისად იზრდება ბამბეულის ქსოვილების, შალეულის, აბრეშუმის ქსოვილების წარმოება. ტყავის ფეხსაცმლის წარმოება დიდდება 240 მილიონ წყვილამდე და წინდისა—580 მილიონ წყვილამდე. იქმნება მსხვილი მრეწველობა ხელოვნური აბრეშუმის წარმოებაში. ხორცის პროდუქტების, ერბო-კარაქისა და შაქრის წარმოება მნიშვნელოვნად გადააჭარბებს 1940 წლის დონეს.

გადაჭრით უმჯობესდება ქსოვილთა, სამკერვალო, სატრიკოტაჟო ნაკეთობათა, ფეხსაცმლის ასორტიმენტი და მათი გამოყვანა. უზრუნველყოფილ უნდა იქნას „გაუმჯობესებული, განსაკუთრებით მკვიდრად შეღებილი საკაბე და საკოსტიუმე ქსოვილების, აგრეთვე მერსერიზებული, ბუსუსიანი, უაკარდული და ჭრელი ქსოვილების გამოშვება“ (ჯანონიდან სსრ კავშირის სახალხო მეურნეობის აღდგენისა და განვითარების 1946-1950 წლების ხუთწლიანი გეგმის შესახებ).

საბჭოთა საქართველოს საფეიქრო, აბრეშუმის, მსუბუქი მრეწველობა და კვებითი ინდუსტრია მეოთხე ხუთწლედში არაჩვეულებრივად იზრდება. საქმარისთა აღინიშნოს, რომ 1950 წლისათვის გამოშვებულ იქნება: შალის ქსოვილი 3.795 ათასი მეტრ, აბრეშუმის ქსოვილი—6.830 ათასი მეტრი, ფეხსაცმელი—2.500 ათასი წყვილი. დამზადდება 1.550 ათასი დეკალიტრი ყურძნის ღვინო, 17.900 ტონა

ჩაი, 13,5 ათასი ტონა ფხვნილი შაქარი, 1.000 ტონა ერბო-
კარაქი, 3.500 ტონა მცენარეული ზეთი.

ფართო სამრეწველო მშენებლობის პროგრამის განხორ-
ციელება, საწარმოო სიმძლავრეთა მშენებლობა და ამუშა-
ვება მეოთხე ხუთწლეულში მოითხოვს სამშენებლო ინდუსტ-
რიის განვითარებას. ინერგება მოწინავე სამშენებლო ტექ-
ნიკა, საშუალოთა მექანიზაცია, ასაწყობი კონსტრუქციების
გამოყენება. ფართოდება სამშენებლო ორგანიზაციების სა-
წარმო ბაზა.

კანონი ითვალისწინებს შრომის ნაყოფიერების ზრდას
თმამდელ დონესთან შედარებით მრეწველობაში 36 პრო-
ცენტით, მშენებლობაში—40 პროცენტით. სამრეწველო
პროდუქციის თვითღირებულება 1950 წელს 1945 წელთან
შედარებით უნდა შემცირდეს 17 პროცენტით, სამშენებლო
საშუალოთა ღირებულება—12 პროცენტით.

ასეთია მოკლედ სოციალისტური მრეწველობის აღმა-
ვლობის დიადი სტალინური პროგრამა.

იგი არა მარტო უზრუნველყოფს სსრ კავშირის სახალხო
მეურნეობის აღდგენასა და განვითარებას, არამედ, ამასთან
ერთად, განაახლებს საბჭოთა საზოგადოების განვითარების
იმ გზას, რომელიც დასაბა XVII პარტყრილობამ, ხელახლა
აყენებს იმ ძირითადი ეკონომიური ამოცანის გადაჭრას,
რომელიც მიზნად ისახავს—დაგეწოთ და გავუსწოთ მთა-
ვარ კაპიტალისტურ ქვეყნებს ეკონომიურად, ე. ი. ერთ
სულ მოსახლეობაზე სამრეწველო წარმოების ოდენობის
მხრივ და ამით უზრუნველყოთ სოციალიზმიდან კომუნიზმ-
ზე თანდათან გადასვლა. დიადი სტალინური პროგრამა მო-
უწოდებს საბჭოთა გმირ ხალხს ახალი შრომითი წარმატებე-
ბისაკენ. „ხალხი დარწმუნებულია გეგმის წარმატებაში“, —
განაცხადა ლენინგრადის ქარხანა „ბოლშევიკის“ ხარატმა
ამხ. სევიონოვმა. „ჩვენი პასუხი ის იქნება, —ამბობს ზესტა-
ფონის ლ. პ. ბერიას სახელობის ფეროშენადნობთა ქარხნის
ორდენოსანი მეტალურგი ამხ. ლ. ბრეგვაძე, —რომ ვიმუშაოთ

გაორკეცებული ენერგიით, კიდევ უფრო გავადიდოთ ლითონის გამოდნობა“.

ამჟამად, მთელ საბჭოთა ქვეყანას მოედო სოციალისტური შეჯიბრების ახალი ტალღა.

„ჩვენი სამშობლო, — განაცხადა თბილისის საქსოვი ფაბრიკის მუშა ქალმა ანა მარლიშვილმა, — გახდება კიდევ უფრო ძლიერი, კიდევ უფრო ამაღლდება კულტურა, ხალხის კეთილდღეობა. მე აქტიურ მონაწილეობას მივიღებ საპირველმართო შეჯიბრებაში და ჩემი სტახანოვური შრომით ხელს შევეწყობ იმ დიდი ამოცანების შესრულებას, რომლებიც მშობლიურმა სტალინმა დააყენა საბჭოთა ხალხის წინაშე“.

ასეთია მთელი მუშათა კლასის, მთელი საბჭოთა ხალხის პასუხი.

გეოგრაფიული კუთხე

ეგვიპტე და სუეზის არხი

(დასასრული*)

ეგვიპტეში განვითარებულია აგრეთვე ზეთისხედილი და საშ-
 ლებრო მრეწველობა, ცემენტის წარმოება, შუშის მრეწველო-
 ბა, ტყავის კუსტარული წარმოება—არსებობს ფესხაცმლის
 მექანიკური ფაბრიკა ქაიროში. მძიმე მრეწველობა წარ-
 მოდგენილია ჩამომსხმელი, მექანიკური ქარხნებითა და სახე-
 ლოსნობით. უკანასკნელ წლებში ეგვიპტის ნაციონალურმა
 მთავრობამ მიიქცია ყურადღება სამხედრო მრეწველობის
 განვითარებას.

რკინიგზის ქსელი განლაგებულია დელტისა და ნილოსის
 ველის ტერიტორიაზე. ქსელის სიგრძე 5 ათას კმ. აღემატება.
 ეგვიპტის რკინიგზები შეერთებულია პალესტინისა და ჰეჯა-
 სის რკინიგზის ხაზებთან. მთავარი ხაზებია: ალექსანდრია—
 ქაირო (პირველი ხაზი ეგვიპტეში, რომელიც 1852 წ. გაიყვა-
 ნეს (ალექსანდრია—ტანტა—დამიეტა; ქაირო—ისმაილია —
 პორტ-საიდი; შტო ისმაილიდან — პორტ-სუეცისაკენ; და ქა-
 ირო—ლუქსონი—ასუანი. ქაირო და ალექსანდრია დაკავშირე-
 ბულია რკინიგზის ხაზით — სუეცის არხთან. რკინიგზა მიდის
 აგრეთვე ეგვიპტის ოაზისისაკენ—ფაიუმისა და ელზარგასა-
 კენ. გარდა სას.სამ. ხაზებისა—მთელი რკინიგზის ხაზები
 სახელმწიფოს ხელშია. ეგვიპტეში განვითარებულია საავტო-
 მობილო ტრანსპორტი, რასაც ხელი შეუწყო იმ გარემოებამ,

*) დასაწყისი იხ. „ავიტატორის ბლოკნოტი“ № 6.

რომ რკინიგზის ტარფი მეტად მაღალია. ძველი საქარავნო გზები (ხმელთაშუაზღვის, წითელი ზღვის სანაპიროებზე და თაზისებს შორის) უკვე აღარ ასრულებენ მნიშვნელოვან როლს ქვეყნის სამეურნეო ცხოვრებაში. არის 5,400 კმ. გზატკეცილი და 140 კმ. მოასფალტებული გზა. მნიშვნელოვანია საჰაერო ტრანსპორტის როლი. არსებობს საიმპერია საჰაერო ხაზი: ლონდონი—ქაირო — ბაიფა—ზალდადი — თეირანი — ნუდანი—სამბრეთ აფრიკის კავშირი). განვითარებულია საზღვაო და სამდინარო ნაოსნობა. მნიშვნელოვანი ნავსადგურებია: ალექსანდრია, პორტ-საიდი, სუეცი და ფუადი. დღეს სამეურნეო მნიშვნელობა აქვს ეგვიპტისათვის სამდინარო ნაოსნობას, რაც გამოყენებულია სას.სამ. პროდუქტებს გადასაზიდად. ნაოსნობა სწარმოებს ნილოსსა და არხებზე. ნაოსნობისათვის ვარგისი არხებია: „მაჰმუდია“, „ბაჰრი“, „ოსმალია“, „ბაჰრი იუსუფი“ და სხვ.

მეუხედავად იმ კონკურენციისა, რომელსაც რკინიგზის არსებობა იწვევს, სამდინარო ტრანსპორტი წარმატებით ვითარდება, რადგან ტვირთის გადატანის ღირებულება სამდინარო გზით 25% იაფია რკინიგზით გადატანაზე. კავშირგაბმულობის საშუალებების მნიშვნელოვანი ნაწილი უცხოეთის კაპიტალის ხელშია. სატელეფონო ქსელი სახელმწიფოს ეკუთვნის. საფოსტო დაწესებულებები, ტელეგრაფი, ტელეფონის ქსელი—საკმაოდ განვითარებულია. ალექსანდრიაში, ქაიროში, პორტ-საიდში არის ავტომატური ტელეფონის ქსელი და რადიო-სადგური.

საგარეო ვაჭრობის ძირითად სტატიას წარმოადგენს ბამბა (92%) დანარჩენია: კვერცხი, ხახვი, თამბაქოს ნაკეთობანი, ბრინჯი და სხვ. იმპორტის მთავარი საგნებია: საირიგაციო მანქანები და მოწყობილობანი, სატრანსპორტო საშუალებანი და ლითონის ნაკეთობანი, ნავთობის პროდუქტები, ხე-ტყე, ნახშირი, ხორბალი, ფქვილი, სასუქი და სხვ. ინგლისი ხდვას პირველ ადგილზე ეგვიპტესთან ვაჭრობაში. 1933 წლამდე სსრკ გაქონდა ბამბა ეგვიპტიდან (მაგ. 1929 წ. გატანილ იქნა 28 მლნ).

ლიონი მანეთის), მაგრამ საბჭოთა კავშირმა შეჰქმნა ბაშბის საკუთარი მძლავრი ბაზა (შუა აზია, ა/კავკასია და სხვ.), რის შედეგად ბაშბის იმპორტი ეგვიპტიდან შეწყვეტილ იქნა.

ეგვიპტე ითვლება უძველეს სახელმწიფოდ: მის ისტორიას ჰყოფენ სამ პერიოდად: უძველესი, საშუალო და ახალი. როგორც ისტორიული წყაროები და მატერიალური კულტურის ძეგლები მოწმობენ, ეგვიპტეში მისი ისტორიის მანძილზე 30 დინასტიას უმეფებია. ეგვიპტის—უძველეს სახელმწიფოს ფორმირების პერიოდში (დაახლოებით 3200 წ. ახალ წელთაღრიცხვამდე), როდესაც გაერთიანებული იქნა რიგი ოლქებისა (ნომები), ეგვიპტის ხალხი ყოფილა კულტურის მაღალ საფეხურზე. ღღესაც განცვიფრებაში მოჰყავს მნახველი უზარმაზარ პირამიდებს და სფინქს. ერთ-ერთი პირამიდის (ფარაონ ხეოპსის პირამიდა) მშენებლობა 30 წელიწადს გრძელდებოდა და მან მშენებლობაზე მომუშავე უამრავი მონები შეიწირა. ამ პერიოდისათვის იყო შექმნილი დიდებული ძეგლები არქიტექტურისა (ტაძრები, ფარაონთა სასახლეები და სხვ.) ეგვიპტელებმა რამდენიმე ათასი წლის წინათ შეჰქმნეს სარწყავი სისტემა. მოსწრებულად იყო ნათქვამი: „ეგვიპტე—ნილოსის ნაჩუქარია“-ო. ეგვიპტელებს კარგად ესმოდათ, რომ მხოლოდ ნილოსის რაციონალური გამოყენებით შეიძლებოდა ბრძოლა ბუნების სტიქიასთან და არსებობის პირობების შექმნა, ღრმად იყო გამჯდარი ეგვიპტეში ნილოსისადმი რწმენა, ის ღვთაებრივ ძალადაც იქნა აღიარებული და მას ეგვიპტელები აღიდების პერიოდში მსხვერპლს სწირავდნენ (ყოველ სოფლიდან თითო ყველაზე უღმაზეს ქალიშვილს აგდებდნენ აღიდებულ ნილოსში). ეგვიპტელების რწმენით ნილოსი მსხვერპლის შეუწირავად არ აღიდებოდა.

უძველესი ეგვიპტე წარმოადგენდა მონათმფლობელურ სახელმწიფოს; განვითარების მაღალ საფეხურს მან მიადგია XVI-XIV სს. ჩვენს წელთაღრიცხვამდე.

უამრავი მონები ჰყავდათ მეფეებს, სახელმწიფო მოხელეებს, მემამულეებს და სხვ. მონები აუტანელ პირობებში

იმყოფებოდნენ, რაც იწვევდა კლასთა შორის უსასტიკეს ბრძოლას. ეგვიპტის საზოგადოების განვითარების პროცესში — ღარიბი გლეხები მონებთან კავშირში არა ერთხელ აჯანყებულან მჩაგვრელთა და მათი სახელმწიფოს წინააღმდეგ.

მეზობელ ქვეყნებმა მოინდომეს მდიდარი ეგვიპტის სახელმწიფოს დაპყრობა და მისგან საკმაოდ დიდი ხარკის მიღება.

525 წელს ჩვენს ერამდე ეგვიპტე დაიპყრეს სპარსელებმა მეფე კამბიზის ხელმძღვანელობით და ის გადააქციეს სპარსეთის ერთ-ერთ სატრაპიად (პროვინციად). შემდეგ ეგვიპტე დაიპყრო (323 წ. ჩ. ერამდე) ალექსანდრე მაკედონელმა. 30 წელს ჩ. წელთაღრიცხვამდე ეგვიპტე დაიპყრეს რომაელებმა. საბერძნეთ-რომის ბატონობის პერიოდში ეგვიპტის ცხოვრებაზე უდიდეს გავლენას ახდენდა საბერძნეთ-რომის კულტურა. დამპყრობლები უსასტიკესად ახშობდნენ ეგვიპტის მშრომელთა აჯანყებებს. ბიზანტია-რომის ბატონობამ სიძულვილი გამოიწვია ეგვიპტელებში.

იგი დაიპყრეს აგრეთვე არაბებმა, რამაც პირველად სიხარული გამოიწვია ეგვიპტელებში, რადგან არაბები მათ მაიღეს, როგორც „გამანთავისუფლებელნი“ ბიზანტიის მძიმე უღლისაგან.

არაბების ბატონობამ გზა გაუხსნა ხელოსნობის, მეურნეობის და ვაჭრობის განვითარებას აღმოსავლეთთან (განსაკუთრებით ინდოეთთან). არაბებმა ეგვიპტეს დაადვეს მძიმე ხარკი. გლეხობა წელში წყდებოდა მრავალგვარი გადასახადისაგან, რომელიც ყოველწლიურად იზრდებოდა და აუტანელი ხდებოდა. ეგვიპტის მშრომელები სისტემატურად ახდენდნენ აჯანყებას არაბთა ბატონობის წინააღმდეგ. ამავე ეპოქაში დაიწყო ეგვიპტის მოსახლეობის ისლამიზაცია და არაბიზაცია — ეგვიპტე გახდა მუსლიმანურ ქვეყნად. X-XI საუკუნეში ეგვიპტეში იქმნება თავისებური ფეოდალური წყობილება. XIV საუკუნეში ეგვიპტეში გაბატონდნენ მამელუკება (ყოფი-

ლი სამხედრო ტყვეები), რომლებიც შესდგებოდნენ ჩერქეზების, ქართველებისა და თურქებისაგან.

1517 წ. ეგვიპტე აიღეს თურქებმა, რომელთა ბატონობა 400 წელს გაგრძელდა, მაგრამ ქვეყნის ეკონომიურ ვითარებაში არსებითი ცვლილებები არ მომხდარა. ოტომანთა იმპერიის დასუსტების შემდეგ (მე-18-ე საუკუნეში) ირყევა თურქეთის სულთანების ბატონობა ეგვიპტეში.

ფაქტიურად ისევ მამულუკები დარჩნენ გაბატონებულ ფენად, ვიდრე ეგვიპტე არ დაიპყრო გენიალურმა მხედარმოთვარმა ნაპოლეონმა 1798 წელს.

ნაპოლეონის ლაშქრობამ და ბატონობამ ეგვიპტეში დატოვა სათანადო შედეგი: მან გამოაღვიძა ეგვიპტის მიძინებული საწარმოო ძალები და ბოლო მოუღო მამულუკების 500 წლიან ბატონობას. ამ სამხედრო ექსპედიციამ პირველმა დაანახვა მთელ მსოფლიოს, თუ რა სტრატეგიული მნიშვნელობა აქვს ეგვიპტის პლაცდარმს და პირველმა გაუსხნა გზა უცხოელთა ბატონობას ეგვიპტეში. 1882 წლიდან დაწყებული დღემდე ეგვიპტის საკომანდო მწვერვალები ინგლისელების ხელშია.

1922 წელს ინგლისმა იცნო ეგვიპტის დამოუკიდებლობა, ქვეყნის შიგნით, როგორც კლასთა, ისე პოლიტიკურ პარტიათა შორის გამწვავებული ბრძოლის გამოხატულება და შედეგი, იყო ეგვიპტის მთავრობის კაბინეტების ხშირი ცვლა, რევოლუციურ-გამანათავისუფლებელი მოძრაობის აზვირთება ეგვიპტეში.

უძველესი სახელმწიფო, უმაღლესი კულტურისა და ხუროთმოძღვრების სახელგანთქმული ქვეყანა, სფინქსებისა და ცათამბჯენი პირამიდების ქვეყანა ეგვიპტე — მთელი მისი ისტორიის მანძილზე აურაცხელმა დამპყრობლებმა გაანადგურეს (ჰიქსებმა, ასურელებმა, ბაბილონელებმა, სპარსელებმა და სხვ.) მოსპეს ეგვიპტის უდიდესი კულტურის კერები, ჩაახშეს საწარმოო ძალთა სწრაფი განვითარების შესაძლებლობა, ეგვიპტის მშრომელთა მისწრაფება თავისუფ-

ლებსადმი. ეგვიპტის ველ-მინდვრები მორწყულია მშრომელთა სისხლით. ბარბაროს-დამპყრობლები და გაბატონებული კლასები იმ მიზნით, რათა მონობაში ჰყოლოდათ ეგვიპტის მშრომელი, უნერგავდნენ მათ ფარაონ-ქურუმების დახმარების ცრუ რწმენას არარსებული ღმერთებისადმი (ნილოსის, მზის (რა), ღველის, ხარის, (აპისი)—იბისი (თეთრი ფრინველი) და სხვ. გაღმერთება), რითაც გაბატონებული კლასები მიზანს აღწევდნენ და ახორციელებდნენ თავის ბატონობას მშრომელთა ზურგზე. სუეცის არხის სტრატეგიულმა და ეკონომიურმა მნიშვნელობამ გამოიწვია კაპიტალისტური ქვეყნების ლტოლვა ეგვიპტის პლატდარმის დასაპყრობად. ტყუილად კი არ ამბობდა ეგვიპტის მართველი ისმაილი (რომლის მეფობის დროსაც დამთავრდა სუეცის არხის მშენებლობა) „მე მსურს, რომ არჩი ეკუთვნოდეს ეგვიპტეს და არა ეგვიპტე—არჩს“-ო.

1922 წ. ინგლისმა შესცვალა პროტექტორატი ეგვიპტეზე და ცნო ის სუვერენულ და დამოუკიდებელ სახელმწიფოდ მთელი რიგი შენიშვნებით. 1923 წ. მიღებულმა კონსტიტუციამ—1930 წ. განიცადა ცვლილება—შეეკეცის საფუძველზე. კონსტიტუციის თანახმად არსებობს პარლამენტი — 2 პალატი.

ქალებს საარჩევნო უფლება არა აქვთ. 1934 წლამდე პარლამენტი ფორმალურად არსებობდა. მეფეს სრული უფლება ჰქონდა შეეჩერებია ან სრულიად არ განეხორციელებია პარლამენტის მიერ მოწონებული კანონპროექტი. ისედაც შეეკეცის კონსტიტუციის მოქმედება მეფე ფუადის დეკრეტით (1934 წ.) შეჩერებულ იქნა. პარლამენტი ფაქტიურად გაუქმდა. პარლამენტის ყველა ფუნქციები მეფის განკარგულებაში გადავიდა. ფაქტიურად შეიქმნა თვითმპყრობელური ზელისუფლება, რომელიც ეყრდნობა პოლიციის და შეიარაღებულ ძალას.

1940 წელს ეგვიპტის არმია შესდგებოდა 4 ქვეითი ბრიგადი-ზაგან, 1 მორტარიზებული პოლკის, 1 ცხენოსანი პოლკის, 1

მსუბუქი ტანკებმა პოლკისაგან, 10 საარტილერიო პოლკისაგან, 4 საავიაციო ესკადრილისაგან და სხვ. აგრეთვე სანაპირო და სასაზღვრო ჯარები შეადგენენ რეგულარული არმიის ნაწილებს.

ეგვიპტის სამხედრო ფლოტი სუსტია.

1918-20 წწ. ეგვიპტის მუშები აქტიურ მონაწილეობას ღებულობდნენ ნაციონალურ-გამანთავისუფლებელ მოძრაობაში. მუშათა მოძრაობა განსაკუთრებით გაძლიერდა პირველი იმპერიალისტური ომის შემდეგ. მუშათა კლასი გახდა არსებითი ფაქტორი საზოგადოებრივ ურთიერთობაში, რაც სჩანს იქიდან, რომ ძალაუფლებისათვის მებრძოლი პარტიები და ჯგუფები იძულებული არიან ანგარიში გაუწიონ ეგვიპტის მუშათა კლასს. ეგვიპტის მუშებს გავლილი აქვთ კლასობრივი და ანტიფაშისტური ბრძოლის სკოლა. ეგვიპტის მუშათა მოძრაობის სპეციფიკურობა მდგომარეობს კლასობრივი ბრძოლის ამოცანების გადაჯაჭვაში განმათავისუფლებელ-რევოლუციური ბრძოლის ამოცანებთან. 1919-21 წწ. ძლიერდება საგაფიცო მოძრაობა, რომელიც პოლიტიკური ბრძოლის ხასიათს ღებულობს. 1923-1924 წწ. კომპარტიის ხელმძღვანელობით ჩატარდა მუშათა გაფიცვა მთელ ეგვიპტეში. 1930-1931 წწ. სწარმოებდა მუშების ბრძოლა ისმაილ სადკი ფაშას დიქტატურის დამყარების წინააღმდეგ.

1931 წ. „სუეცის არხის კამპანიის“ მუშების გაფიცვა. 1932 წ. ასუანის საგუბარის მშენებლობაზე მომუშავე მუშების გაფიცვა, 1934 წ. მთელ ეგვიპტეს მოედო საგაფიცო მოძრაობა. 1936 წ. ძლიერდება პოლიტიკური მოძრაობა. მუშათა კლასი აყენებს ეკონომიური და პოლიტიკური ხასიათის მოთხოვნებს. მართველი ფენები იძულებული გახდნენ მუშათა მოძრაობის გაძლიერების გამო შეემუშავებინათ მუშათა კანონმდებლობა და 1936 წელს შედგენილი იქნა კანონი შრომის შესახებ.

ეგვიპტეში პროფკავშირები შეიქმნენ ჯერ კიდევ 1904-

1906 წწ., მაგრამ იქ უმთავრესად ევროპული მუშები ირიცხებოდნენ.

1919-21 წწ. იწყება ეგვიპტელი მუშების ჩაბმა პროფკავშირებში. 1921 წ. შეიქმნა შრომის კონფედერაცია, რომელიც მიემხრო პროფინტერს. 1936 წ. პროფკავშირები აერთიანებდნენ 100 ათას მუშას. ამჟამად პროფმოძრაობა ჯერჯერობით იწყოფება ბურჟუაზიული და წვრილბურჟუაზიული ნაციონალისტური პარტიების (გუტანი, ვაფდი) გავლენის ქვეშ. მთელი რიგი ცალკეული პროფკავშირები განიცდიან ეგვიპტის კომპარტიის გავლენას. კომუნისტური ჯგუფები აღმოცენდნენ ცალკეულ სამრეწველო ცენტრებში (პორტ-საიდი, ალექსანდრია, ქაირო). 1818-1920 წწ. დაარსებულ იქნა ეგვიპტის სოციალისტური პარტია, რომელმაც შემდეგ მიიღო კომუნისტური პარტიის სახელწოდება. ეგვიპტის მუშათა კლასი და კომპარტია აწარმოებენ აქტიურ ბრძოლას ეგვიპტის დამოუკიდებლობისათვის და წარმოადგენენ თავისი ბრძოლისუნარიანობით და ხარისხით, რევოლუციური ტრადიციებით ყველაზე ძლიერ ფაქტორს არაბულ აღმოსავლეთში.

მეორე მსოფლიო ომის დამთავრების შემდეგ, განსაკუთრებით უკანასკნელ თვეებში, ეგვიპტეში გაძლიერდა ნაციონალურ-განმათავისუფლებელი მოძრაობა. ის ამბები, რაც ეგვიპტეში ხდება, უშუალოდ დაკავშირებულია ინგლისის კოლონიურ პოლიტიკასთან. ინგლისის 40-წლიანი ბატონობა ეგვიპტეში აღინიშნა ქვეყნის ეკონომიური და პოლიტიკური დეგრადაციით, ის გადაქცეულ იქნა ბრიტანეთის იმპერიის ზამზის მეურნეობის ძირითად რაიონად (მონოკულტურა).

1936 წელს, ინგლისსა და ეგვიპტეს შორის დადებული ხელშეკრულების გამოქვეყნების შემდეგ, გამოცხადებულ იქნა, რომ უნდა შეწყვეტილიყო ეგვიპტის ოკუპაცია ინგლისის ჯარების მიერ. თანახმად შეთანხმებასა, ინგლისის ჯარები უნდა დაჩინილიყვნენ მხოლოდ სუეცის არხის ზონაში. მაგრამ ინგლისის ჯარები არ გაუყვანია ეგვიპტის იმ რაიონებიდან, რომ-

ლებსაც არავითარი დამოკიდებულება არა აქვთ სუეცის არხთან.

ეგვიპტის ნაციონალური პარტიის ლიდერი რამადან-ფაჰმა გაზეთ „ალ-ახრამში“ ეგვიპტის მიმართ ინგლისის პოლიტიკის შესახებ სწერდა, რომ ინგლისი ცდილობს „ფაქტიურად გააპიანუროს მოლაპარაკება, მაშინ როდესაც ეგვიპტე მტკიცედ მოითხოვს, რათა უახლოეს დროში დანიშნულ იქნას თარიღი ამ მოლაპარაკების დაწყებისა, რომლის დროსაც განხილული იქნება ეგვიპტიდან ინგლისის ჯარების გაყვანის საკითხები“.

გასულ წელს ამერიკული ჟურნალი „ჰარპერს მაგაზინი“ სწერდა: „ამოსავლეთისაკენ მიმავალი გზის შემოკლების შესახებ ფერდინანდ ლესეპსის ბრწყინვალე იდეა რომ არა, ეგვიპტე უკვე დიდი ხანია დამოუკიდებელი იქნებოდა“.

ამგებობის შემდგომი განვითარება ადასტურებს პოლიტიკური მდგომარეობის სერიოზულობას ეგვიპტეში.

ამა წლის 21 თებერვალს ქაიროში ჩატარებულ იქნა საყოველთაო გაფიცვა. ხშირად იმართება დემონსტრაციები, სტუდენტების გამოსვლები. მოძრაობა მოედო თითქმის მთელს ეგვიპტეს. ქუჩებში ადგილი აქვს დემონსტრანტების სისხლისმღვრელ შეტაკებებს ინგლისის ჯარებთან.

ცხადია, ინგლისი დადგება სერიოზულ გართულებათა წინაშე, თუ ის კვლავ იჯიუტებს ეგვიპტიდან ჯარების გაყვანას საკითხში.

სუეცის არხი

სუეცის არხს უდიდესი მსოფლიო ეკონომიური, პოლიტიკური და სტრატეგიული მნიშვნელობა აქვს.

სუეცის არხის მშენებლობა დაიწყო ჯერ კიდევ ეგვიპტის ფარაონის რამზეს II სეზოსტრისის დროს (1272-1225 წ. წ. ზევნს წელთაღრიცხვამდე).

პირველად არხი გაყვანილ იქნა მდინარე ნილოსის შესართავთან, ტბა ტიმზასა და წითელ ზღვას შუა. ამ არხს მაშინაც დიდ სტრატეგიულ და სავაჭრო მნიშვნელობას აკუთვნებდნენ.

მაგრამ გადის საუკუნეები, და ეგვიპტის არხი სრულ დავწყებას ეძლევა.

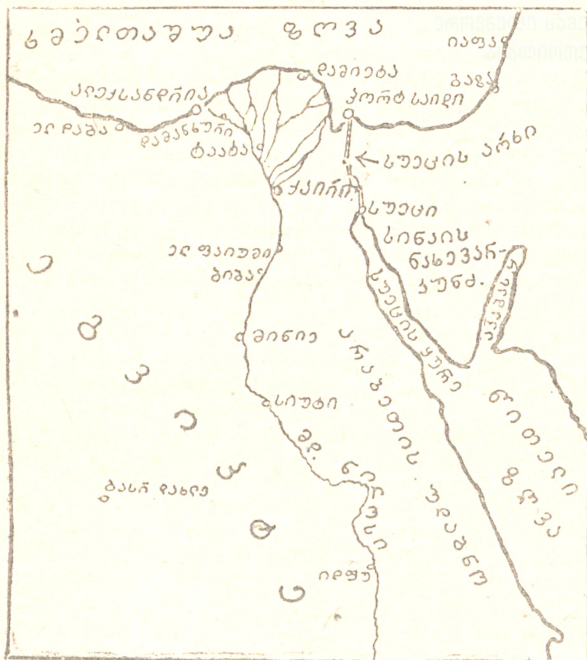
ფარაონმა ნახომ (ნეხო) (609-593 წ. წ. ჩვენს წელთაღრიცხვამდე) მოისურვა არხის გაყვანა ნილოსსა და წითელ ზღვას შუა (არხის გაყვანა დაიწყო სამდინარო გზით—ბუბასტიდან ნილოსზე პატულიოსამდე წითელ ზღვაზე). არხის გაყვანის სა-
მუშაოებზე დაახოცა 120 ათასი მუშა, მაგრამ არხი მაინც არ დაუმთავრებიათ, რადგან ფარაონს მოულოდნელად დაებადა აზრი, რომ მტერი არხს გამოიყენებდა ეგვიპტეში შესასევად. მის შემდეგ მრავალი მეფე და სარდალი ცდილობდა შეეერთებინა ხმელთაშუა ზღვა წითელ ზღვასთან. ზოგიერთი მეფე არხის მშენებლობას შლიდა პოლიტიკური მიზეზებთანაც. მაგალითად, ხალიფ აბუ ჯაფარ ელ მანსურმა ამოავსო არხის დაუმთავრებული ნაწილი, რათა ხელი შეეშალა აჯანყებულთათვის სურსათით მომარაგებაში.

თითქმის 100 წლის შემდეგ სპარსელებმა დაამთავრეს ფარაონ ნახოს მიერ დაწყებული მშენებლობა. მის შემდეგ საუკუნეებმა განვლო, არხი თანდათან ირღვეოდა, შიშით ივსებოდა, ჰქრებოდა.

დიდ გეოგრაფიულ აღმოჩენათა ეპოქაში კვლავ აქტიულო-
რი გახდა აზრი არხის გაყვანის შესახებ. საფრანგეთის მეფეს
ლიუდვიკო XIV-ეს წარუდგინეს სუეცის არხის გაყვანის
პროექტი (1617 წ.), რომლის ავტორი იყო ცნობილი ფილო-
ლოფოსი და მათემატიკოსი ლეიბნიცი. აღნიშნული პროექტი
ვერ განხორციელდა სხვადასხვა მიზეზების გამო.

ნაპოლეონ ბონაპარტეს განკარგულებით (1798 წ.) შექმნილ
იქნა სპეციალური კომისია ინჟ. ლეპერის ხელმძღვანელო-
ბით, რომელსაც უნდა წარმოედგინა მისთვის სუეცის არხის
პროექტი. მაგრამ ინჟინერმა ლეპერმა შეცდომა დაუშვა
ხმელთაშუა ზღვისა და წითელი ზღვის დონის გაანგარიშების
დროს. აღნიშნული შეცდომა გახდა ერთ-ერთი მთავარი მი-
ზეზი მშენებლობის გადადებისა. 1854 წელს საფრანგეთის
დიპლომატმა ლესეპსმა, მეტად ენერგიულმა ადამიანმა, რო-

მელსაც დიდი მეგობრობა ჰქონდა ეგვიპტის ვიცე-მეფე საიდ
 ჟაშასთან—შეადგინა სუეცის არხის ახალი პროექტი, 1855 წ.
 19 მაისს ეგვიპტის მთავრობამ ნება დართო ლესეპს (არ-

ხის კამპანიას) გაეყვანა არხი და ეწარმოებინა ახალი გზის
 ექსპლოატაცია თითქმის ერთი საუკუნის ვადით. არხის გაყ-
 ვანისათვის საჭირო იყო დიდი ფინანსიური შესაძლებლობანი.

ლესებსმა ამ მიზნით პარიზში დააარსა კამპანია 200 მილიონი ფრანკი კაპიტალით. ინგლისს აშინებდა, ის, რომ არხის გაყვანის შემდეგ არ დაეკარგა ბატონობა ინდოეთში, რის გამო ის სასტიკად ილაშქრებდა არხის გაყვანის წინააღმდეგ. ლესებსმა არხის გაყვანის იდეა განახორციელა, მას დიდი სამსახური გაუწია პირადმა მეგობრობამ საიდ ფაშასთან და ნაპოლეონ III-ის აშკარა მფარველობამ.

არხზე მუშაობის პირობები მეტად მძიმე იყო. მუშაობა სწარმოებდა ცხელ უდაბნოში, რომელიც მოკლებული იყო სასმელ წყალს. სამუშაოთა წარმოების ადგილზე მტკნარი წყალი პირველად აქლემებით მიჰქონდათ, მაგრამ, ბოლოს, მშენებლობის წყლით მოსამარაგებლად გაიყვანეს არხი მდინარე ნილოსიდან სუეცის ყელის ცენტრამდე. სუეცის არხის მშენებლობაში გადამწყვეტი მნიშვნელობა ჰქონდა მუშათა არმიას, რადგან სუეცის არხის მშენებლობაზე გამოყენებულნი არ ყოფილა ის ტექნიკური საშუალებები, რაც შემდეგ გამოყენებულ იქნა პანამის არხის მშენებლობაზე. არხზე მუშაობდა 40 ათას კაცამდე. მუშაობის სანიტარულ-ჰიგიენური პირობები აუტანელი იყო, შავი ჭირი ანადგურებდა მუშებს. მუშების ძვლებით დაფარულია არხის სანაპიროები. 1869 წ. 17 ნოემბერს მოხდა სუეცის არხის საზეიმო გახსნა. არხის გაყვანაზე დაიხარჯა 433 მილიონი ოქროს ფრანკი. მაგრამ არხი მთლიანად არ იყო დამთავრებული, ხარჯები იზრდებოდა და 1892 წ. 576 მილიონ ფრანკს მიაღწია. სუეცის არხის გასაყვანად ამოღებულ იქნა 75 მილიონი კუბმეტრი მიწა. არხის სიგრძე უდრის 164 კილომეტრს, სანაოსნო სიგანე—66 მეტრს და არხის უმცირესი სიღრმე 11 მეტრს, რაც საოკეანო გემების გატარების საშუალებას იძლევა 20 ათას ტონამდე წყალწყვისა. არხის დაწყებითი პუნქტია ხმელთაშუა ზღვაზე პორტ-საიდი. აქედან არხი გაივლის რამდენიმე მლაშე ტბაზე, უერთდება წითელ ზღვას და 4 კილომეტრზე მიჰყვება მის თხელ დონეს. სამუშაოები არხის გასაფართოებლად სის-

ტექნატურად სწარმოებს და მასზე გაწეულმა ხარჯებმა 1934 წელს 38,5 მილიონ გირვანქა სტერლინგს მიაღწია.

ლონდონი პორტ-საიდს დაშორებულია 3,406 საზღვაო მით (საზღვაო მილი უდრის 1,87 კმ.). არხი თავდება ქ. სუ-ეცთან. არხის ცენტრში—77 კმ-ზე პორტ-საიდიდან და 84 კმ-ზე ქ. სუეციდან გაშენებულია ქალაქი ისმაილია.

აქ არის რკინიგზის კვანძი, რომელიც სუეცს პორტ-სა-იდთან აერთებს. არხს იცავს ინგლისის ჯარი. არხმა გზა ინგლისიდან ინდოეთამდე შეამცირა 24 დღით (თითქმის 10.000 კმ.), ტრიესტიდან (ადრიატიკის ზღვა) 37 დღით.

მოძრაობა არხზე დღედაღამ სწარმოებს (ელექტროგანათე-ბით), არხის გავლას გემი უნდება 12-15 საათს. თვითეულ გემზე, რომელიც გაივლის არხს, დაწესებულია გადასახადი 7 ფრანკისა და 25 სანტიმის რაოდენობით ყოველ ერთ ტონა წყალწყვაზე (80 კაზ. ოქროთი), თვითეულ მგზავრზე 10 ოქროს ფრანკი. მეორე მსოფლიო ომის დაწყებამდე არხში გავლილ გემების 50%-ზე მეტი ეკუთვნოდა ბრიტანეთს, მეორე აღ-გილი ეჭირა იტალიას, შემდეგ გერმანიას, პოლანდიას, საფ-რანგეთსა და იაპონიას. სუეცის არხი ჭიშკარია, რომელიც ამოკლებს გზას აზიისა და ავსტრალიისაკენ, აღმოსავლეთ აფრიკისაკენ. ის აკავშირებს მოკლე გზით ინგლისს, საფ-რანგეთს, პოლანდიას და სხვ. მათს კოლონიებთან.

პირველად მარქსმა და ენგელსმა მოგვეცეს სუეცის არხის უდიდესი ეკონომიური და სტრატეგიული მნიშვნელობის შე-ფასება.

სუეცის არხის კაპიტანის ოფიციალური ცნობებით, 1936 წ. არხში გაუვლია 5,877 სატრანზიტო გემს—32,379 ათას ტო-ნის საერთო წყალწყვისას. ტონაჟის ნახევარი მოდიოდა ინგ-ლისის წილად (15 მილიონი ტონა), 14% იტალიის (6,5 მი-ლიონი ტონა), ტონაჟის დანარჩენი ნაწილი მოდიოდა გერმან-

ნიასა, ჰოლანდიასა, საფრანგეთსა, ნორვეგიასა, საბერძნეთსა, იაპონიასა და სხვ. სახელმწიფოებზე.

უსათუოდ სარეკორდოდ უნდა ჩაითვალოს 1937 წელი, როდესაც სატრანზიტო ნაოსნობამ მიაღწია 36.491 ათას ტონას. არხი დიდ შემოსავალს აძლევს სუეცის კომპანიას. სუეცის არხს ტვირთბრუნვის მიხედვით პირველი ადგილი ეჭირა მსოფლიოში არსებულ ყველა არხებს შორის (შეორე მსოფლიო ომის დაწყებამდე). არხის შემოსავალი 1938 წ. შეადგენდა 9,7 მილიონ გირვანქა სტერლინგს. ინგლისი ომის დაწყებამდე თითქმის მთელ კაუჩუკს ინდონეზიიდან—95%), ჩაის, ჯუტს, თუთიის მადანს, ნავთობს (ინდონეზიიდან და ირანიდან), ტყვიის 50%-ს, სპილენძის 30%-ს, ბრინჯს, შაქარს, ხორცს, ყველს, ერბო-კარაქს, მატყლს (ავსტრალიიდან და ზელანდიიდან), ბამბას (ინდოეთიდან) სუეცის არხით ლებულობდა.

ინგლისის ლითონი, მანქანები, საფეიქრო ნაწარმი და სხვ. ინდოეთსა და წყნარი ოკეანის აუზში სუეცის არხით იგზავნება.

ინგლისის ქურნალ „ეკონომისტს“ სუეცის არხის დიდი ეკონომიური მნიშვნელობის დასადასტურებლად თავისი 1940 წლის აგვისტოს ნომერში მოჰყავდა სათანადო ცნობები 1939 წელს სუეცის არხით გატარებულ გემებისა და ტონაჟის რაოდენობის შესახებ. როგორც ქურნალი აღნიშნავდა, 1939 წელს არხში გაუვლია 5.277 გემს—ნეტტო 29.573 ათას ტონა საერთო წყალწყვისას, მათგან ბრიტანეთის 2.627 გემს (49,78%)—ტონაჟით 15.209 ათასი ტონა (51,43%), ატალიის 884 გემს (11,75%)—4.267 ათასი ტონა (14,43%),

ჰოლანდიის 411 (7,79%)—ტონაჟით 2.446 ათას ტ. (8,27%), გერმანიის—326 (6,18%)—ტონაჟით 1235 ათასი ტონა (4,45%), საბერძნეთის 149 (2,82 პროცენტი)—548 ათასი ტონა (1,86%). დანარჩენი გემები ეკუთვნოდნენ: იაპონიას, დანიას, ამერიკას და სხვ. ეს მონაცემები—სწერდა „ეკონომისტი“—ზოგჯერ გვაგონებს ნეკროლოგს, რადგან „სუეცის არხი, როგორც საზღვაო გზა, ამჟამად მოკვდა“-ო.

სუეცის არხი შენდებოდა 10 წლის განმავლობაში (1859-1869) საფრანგეთის კაპიტალით. არხის გაყვანის მთელი სიძიძემ დააწვა ეგვიპტის ხალხს.

ეგვიპტეს, რომელსაც არ გააჩნდა საჭირო კაპიტალი არხის გასაყვანად, კაბალურ პირობებში უზღებოდა ვალების აღება საფრანგეთისა და სხვა სახელმწიფოების ბანკირებისაგან. ეგვიპტის მთავრობა, რომელსაც დიდი ვალი ჰქონდა უცხო სახელმწიფოთა ბანკირებისა, იძულებული გახდა გაეყიდა არხის 177.612 აქცია. აქციები იყიდა ინგლისმა 4 მილიონ გირვანქა სტერლინგად. 1938 წელს კი ზემოაღნიშნული აქციების ღირებულება შეფასებული იყო 46 მილიონ გირვანქა სტერლინგად.

1939 წლისათვის ინგლისმა თავისი აქციებიდან უკვე მიიღო 40 მილიონი გირვანქა სტერლინგი შემოსავალი. 1937 წელს სუეცის არხის გამგეობაში შედიოდნენ: 10 ინგლისელი დირექტორი, 19 ფრანგი, 2 ეგვიპტელი და 2 ჰოლანდიელი.

საფრანგეთი არხიდან ღებულობდა შემოსავალს მილიონ ფრანკებით. ეგვიპტე, რომელმაც დიდი როლი შეასრულა არხის გაყვანის საქმეში, 1936 წლამდე არაფერს არ ღებულობდა. მხოლოდ 1936 წლიდან ეგვიპტე ღებულობს სუეცის

არხის შემოსავლისაგან 300 ათას გირვანქა სტერლინგს ყოველწლიურად.

1888 წელს დადებულ იქნა საერთაშორისო კონვენცია, რომელიც, ითვალისწინებდა რა სუეცის არხის დიდ ეკონომიურ და სტრატეგიულ მნიშვნელობას, უზრუნველყოფდა სუეცის არხის შეუფერხებელ მუშაობას, როგორც მშვიდობიანობის დროს, ისე ომის პერიოდში (ე. ი. არხის დაკეტვა აკრძალული იყო). სუეცის არხის შესანარჩუნებლად ინგლისმა მთელი რიგი ღონისძიებები ჩაატარა. სტრატეგიულ პუნქტებად და გემების საწვავი მასალით მომარაგების ბაზებად გადააქცია ქ. პორტ-საიდი (100.000 მცხოვრები), ქ. სუეცი (50 ათასი მცხოვრები), ქ. იზმაილია (24 ათასი მცხოვრები). ეს უკანასკნელი რკინიგზის საკვანძო პუნქტია, რომელიც პორტ-საიდს აერთებს სუეცთან. ინგლისმა სტრატეგიული მოსაზრებით გაიყვანა რკინიგზის ხაზი ალექსანდრიიდან მერსა-მატრუხამდე.

შექმნილია მძლავრი სამხედრო-სტრატეგიული სამკუთხედი — ალექსანდრია (ეგვიპტე), ხაიფა (პალესტინა) და მთელი რიგი სტრატეგიული პუნქტები კუნძულ კვიპროსზე. გამაგრებული კუნძულები (პერიმი) ბაბ-ელ-მანდების სრუტეში და სოკოტრა.

ეგვიპტის პლაცდარმს დიდი სტრატეგიული მნიშვნელობა აქვს. ინგლისს არ სურს ჯარების გაყვანა ეგვიპტედან. ამას წინათ ეგვიპტის გაზეთმა „ვაფდ ელ მისრიმ“ გამოაქვეყნა სტატია, სადაც აღნიშნულია: „ჩვენ შევიტყუეთ, რომ ინგლისელმა სამხედრო მოსამსახურეებმა მიიღეს ბრძანება, 1 აპრილიდან აკრძალულია ქაიროს ქუჩებში სამხედრო ფორმით

გამოსვლო. ქალაქში გამოსვლა ნებადართულია მხოლოდ
სამოქალაქო კოსტუმით. ამრეგად, ევაკუაციის ნაცვლად ინ-
გლისელები აპირებენ მხოლოდ კოსტიუმების გამოცვლას“. ეს
ცხატა საუცხოოდ ახასიათებს ინგლისელების პოლიტიკას
გვეიპტის საკითხში.

ა 237

1946

ქმგებელი რედაქტორი მ. დ. ბურჯანაძე